

ЛІТАРАТУРА і МАСТАЦТВА

ОРГАН СІЮЗА СОВЕЦКІХ ПІСЬМЕНІКАУ БЕЛАРУСІ І КАМІТЭТА ПА СПРАВАХ МАСТАЦТВА ПРЫ СОВЕЦЕ МІНІСТРАУ БССР

№ 17 (876)

Субота, 26 красавіка 1952 года

Цана 50 кап.

Першамайскія Заклікі партыі Леніна—Сталіна

Гэтымі днямі апублікаваны Заклікі Цэнтральнага Камітэта Усесаюзнай Комуністычнай партыі (большэвікоў) да 1 Мая 1952 года.

Палымныя словы Заклікаў партыі Леніна—Сталіна знойшлі жыць водгук у сэрцах мільянаў савецкіх людзей, натхнілі іх на барацьбу за новыя перамогі ў будаўніцтве камунізму, за далейшае ўмацаванне матэрыялістычнай нашай Радзімы.

Першамайскія свята працоўных ўсіх краін адзначаюць сёлетэ ў абстаноўцы напружанай барацьбы за мір, супраць падпалышчыкаў вайны, супраць імперыялістычнай вайны. Вось чаму Першамайскія Заклікі партыі большэвікоў магутным рэкам адгукнуліся на ўсіх кутках свету. Усе перадавое, прагрэсіўнае чалавечтва з глыбокай увагай і довер'ем прыслухоўваецца да галасу партыі, якая ўвабляе розум, сумленне і чэсьць нашай эпохі.

На барацьбу супраць ворагаў міру, супраць падпалышчыкаў вайны ўзяліся сотні мільянаў простых людзей усяго свету. Напярэдадні Першамайскага свята, выказваючы пачуцці савецкіх людзей, Цэнтральны Камітэт ВКП(б) звяртаецца са словамі брацкага прыватнага міру, дэмакратыі, сацыялізму і заклікае народы свету яшчэ вышэй узняць фронт барацьбы супраць падпалышчыкаў вайны.

— Працоўныя ўсіх краін! Мір будзе захаваны і ўмацаваны, калі народы возьмуць справу захавання міру ў свае рукі і будуць адстойваць яе да канца! Умацоўвайце адзінства народаў у барацьбе за мір, памяжайце і згуртоўвайце рады прыхільнікаў міру!

— Прыхільнікі міру ва ўсім свеце! Выкрывайце і зрываўце злачынныя планы імперыялістычных агрэсараў, не дазваляйце падпалышчыкам вайны аблытаць хлусняй народныя масы і ўцягнуць іх у новую сусветную вайну.

Сталінская знешняя палітыка — палітыка міру і супрацоўніцтва паміж народамі — сустракае ўсеагульнае прызнанне і падтрымку працоўных ва ўсім свеце. Народы капіталістычных, каланіяльных і залежных краін у Першамайскія Заклікі нашай партыі бачаць новае выдатнае сцвярджэнне пралетарскага інтэрнацыяналізму, міжнароднай салядарнасці, братэрства і дружбы працоўных.

Міжнароднае свята, свята вясны, свята самых заветных і светлых надзей чалавечтва, савецкія людзі сустракаюць выдатнымі перамогамі ў сваёй гераічнай стваральнай працы. Але годзія сваім поспехамі, яны не хочуць спыніцца на дасягнутым, імкнучыся да новых вышынь у сваёй вялікай творчасці — у будаўніцтве камунізму. Да гэтых вышынь заклікае савецкіх людзей натхніцель і арганізатар усіх нашых перамог — партыя Леніна—Сталіна:

— Рабочыя, сяляне, інтэлігенцыя Савецкага Саюза! Знайдзіцеся за новыя магутныя ўздым эканомікі і культуры нашай вялікай сацыялістычнай Радзімы, за далейшы рост магутнасці Савецкай дзяржавы! Шырэй разгортвайце сацыялістычнае спорнацтва за дэтрмінаванае выкананне народнагаспадарчага плана 1952 года!

Партыя ўвабляе шляхі новага магутнага ўздыму эканомікі і культуры нашай краіны, стаіць канкрэтнымі задачамі перад работнікамі прамысловасці, перад калгаснымі сялянамі, перад савецкай інтэлігенцыяй.

Неабходна смялей укараніць дасягненні навукі, тэхнікі і перадавога вопыту ва ўсе галіны народнай гаспадаркі, наўхіліцца палымна прадукцыйнасці працы, палымна чэсьці і энтузіязму сабекоп працуючых, настойліва эканоміць сыравіну, паліва, будаўнічыя матэрыялы, электраэнергію.

Савецкі народ паспяхова ажыццяўляе геніяльным сталінскім план пераўтварэння прыроды, будзе магутныя гідрэлектрастанцыі і каналы, ствараючы матэрыяльна-тэхнічную базу камуністычнага грамадства. Сталінскія будоўлі камунізму непазнавалі на змяненні жыцця на вялікіх працарах нашай Радзімы. Першамайскія Заклікі партыі падкрэсліваюць асаблівае значэнне гэтых будоўляў:

— Працоўныя Савецкага Саюза! Паспяховам ажыццяўленнем вялікіх будоўляў на Волзе і Дняпры, на Дану і Аму-Дар'і ўнесем новы ўклад у справу будаўніцтва камунізму!

Заклікі ЦК ВКП(б), звернутыя да шматлікіх атрадаў савецкай інтэлігенцыі, патрабуюць палепшання работы савецкага апарата, ўмацавання дзяржаўнай дысцыпліны, чужых адносін да запатрабаванай ібрацоўніцтва.

Адказныя і пачэсныя задачы пастаўлены партыяй Леніна—Сталіна перад пісьменнікамі, мастакамі, дзеячамі музыкі, тэатра і кінематаграфіі:

— Работнікі літаратуры, мастацтва, кінематаграфіі! Настомна ўдасканальвайце сваё майстэрства! Стварайце новыя высокаідэйныя мастацкія творы, вартыя вялікага савецкага народа!

Гэты баявы заклік партыі, звернуты не пасрэдна да нас, людзей, адказных за стварэнне багаццяў духоўнай культуры народа, за выхаванне высокіх эстэтычных густаў савецкай моладзі, павінен стаць нашай асноўнай і рашучай задачай, якая вызначае ідэйную і мастацкую вартасць кожнага новага твора ў любым жанры літаратуры і мастацтва.

Удасканальвайце майстэрства — вось патрабаванне, якое партыя ставіць перад намі ў сваіх Першамайскіх Закліках. І пачэсны абавязак кожнага з нас — штодзённа ва ўсёй сваёй практычнай рабоце, у сваёй творчасці наўхільна выконваць гэтае высокароднае патрабаванне.

Змагацца за высокую якасць сваёй працы так, як змагаюцца сапраўдныя навагарты на ўсіх участках нашай сацыялістычнай гаспадаркі, заўсёды быць першымі ў выкананні і рашучай задачай, якая вызначае ідэйную і мастацкую вартасць кожнага новага твора ў любым жанры літаратуры і мастацтва.

Працоўныя нашай краіны з асаблівым пачуццём гордасці адзначаюць сваё творчае перамогі і дасягненні, здобываючы пад мудрым кіраўніцтвам партыі, пад вадзіцельствам свайго любімага правядыра і настаяніка Іосіфа Вісарыявіча Сталіна. Сваім верным і самаадданым служэннем народу партыя Леніна—Сталіна заявляла бязмежнае ўсенародную любоў, павагу і довер'е. Поўныя глыбокай удзячнасці сваёй партыі, свайму вялікаму правядыру, савецкія людзі ад усяго сэрца гавораць:

— Няхай жыве вялікая партыя камуністаў, партыя Леніна—Сталіна, загартаваны ў баях авангард савецкага народа, натхніцель і арганізатар нашых перамог!

— Пад сцягам Леніна, пад кіраўніцтвам Сталіна — уперад, да перамогі камунізму!

Мастакі да рэспубліканскай выстаўні

Мастацкі совет пры Камітэце па справах мастацтва пры Савецкім Міністрах БССР азідаўся з эскізамі новых твораў да рэспубліканскай выстаўкі выяўленчага мастацтва 1952 г. У абмеркаванні работ прынялі ўдзел: І. Ахрэмчык, З. Азгур, А. Бельбель, В. Волкаў, Я. Зайцаў, В. Цыркаў, С. Лі і Н. Воранаў.

Мастацкі совет ухваліў карціну В. Цыркаў і С. Лі «Сталін у перыяд Туруханскай ссылкі», эскізы: Н. Воранава «Прыезд таварыша Сталіна ў Мінск у 1919 годзе», Л. Рана на тэму «Сям'я Ульянавіча», К. Касмачова «Напярэдадні Кастрычніка», С. Андрушкіна «Пасля работы» (на калгасную тэму), Г. Бражаўскага «Знатныя каучукаводы».

Зацверджана тэма новай карціны А. Кроля «Янка Купала і Цётка ў Пецербурае».

Мастацкі совет таксама вырашыў падрыхтаваць і выдаць у гэтым годзе альбом «Беларускі выдант» (вышыўка і кніжка). У альбоме будуць змешчаны партрэты Леніна і Сталіна, тэматычныя маляўніц «Урачыстасць Беларусі», «Мірная праца». Другі раздзел альбома складаецца з этнаграфічнага арнаменту і арнаменту, які распрацаваны эксперыментальнай лабараторыяй Белпромсовета. У апошнім раздзеле будуць змешчаны слупкі паясы, дываны, абруссы, плаці і іншае.

Кансультантамі па альбому вылучаны П. Гаўрыленка, П. Масленікаў і М. Берковіч.

Мастацкі совет даў станоўчую адценку табелу «Мірная праца», які быў прадстаўлены эксперыментальнай лабараторыяй.

Анатоль АСТРЭЙКА

Насустрач вясне

З якім заміланнем і радасцю кожны раз чытаем мы лакартальныя светлыя лічбы слаўных перамог нашага савецкага народа, нашай Радзімы! З дня ў дзень, з месяца ў месяц маіце і ўздымаецца на вышэйшы ступень эканоміка сацыялістычнай дзяржавы па ўсіх галінах. Усё больш шырокім патокам ідзе за заводамі і фабрыкамі на калгасныя палі, на новабудоўлі, на ўсе канцы неабдымнай краіны Совету пераходзіць тэхнікі — трактары, камбайны, аўтамашыны, экскаватары, пад'ёмныя кранаў, скрапераў і іншыя машыны.

У брацкай самі народы, адной і непахісай, настомна змагаюцца за свабоду будучыню працоўных Савецкай Беларусі. Наведанне Статстычнага Упраўлення Беларускай ССР «Аб выніках выканання дзяржаўнага плана развіцця народнай гаспадаркі Беларускай ССР» з'яўляецца яркай ілюстрацыяй нашых поспехаў і перамог у прамысловасці і сельскай гаспадарцы. Красамоўным і змянальным з'яўляецца ўжо той факт, што кварталны план выпуску валавой прадукцыі ў цэлым па прамысловасці, якая знаходзіцца на тэрыторыі Беларускай ССР, выкананы на 103 праценты, а выпуск валавой прадукцыі ўсёй прамысловасці ў першым квартале 1952 года ўзрос у параўнанні з першым кварталам мінулага года на 22 праценты.

Калгасы і саўгасы рэспублікі сутрэцілі вяснову саўбоў гэтага года больш падрыхтаванымі, чым летась. Высеяна на поле гною на 61 працент, а торфу — звыш чым у тры разы больш, чым у мінулым годзе. Дружная вясна не застала работнікаў сельскай гаспадаркі зняпачку. Ужо

на сённяшні дзень сотні калгасаў наўдзённым рабонаў рэспублікі закончылі саўбоў ранніх каласавых.

Наш народ напору ганарыцца сваімі творчымі поспехамі, сваімі здобывацямі і перамогамі. Дзе пасля вайны былі толькі адны руіны ды раслі лапухі, зараз пад вясеннім сонцам уздымаюцца цудоўныя палацы сталінскага часу, часу вялікага будаўніцтва камунізму і пераўтварэння прыроды. Дымяць праз высокія цагляныя трубы, на поўны ход працуюць вольта-заводы — трактарны і аўтамабільны — краса і гордасць нашага народа, Беларускай рэспублікі. Чуваць вясёлы, бескапотны смех і гоман шчаслівай дзевары ля сталінскіх школ. Гручочуць уздыць і ўначы магутныя трактары на неабдымных калгасных працарах. З кожным днём прыгажэе поле, яно апрацаецца ў вялікіх акасамі першых усеходаў збожжы. Першымі лісіцамі запалілі талы, засяілі ішкі на садах і рассяпалі жаваранкі свае срэбныя званкі высока над ямамі.

З кожным днём, з кожнай гадзінай харажэе і адбляскае ў даівосную красу вясенніх паладаў наша слаўная сталіца рэспублікі — Мінск.

Беларускі народ вышэй насустрач вясне і сонцу, насустрач светлаў будучыні.

Свята Першага мая беларускі народ сустракае з новымі перамогамі на працоўным фронце. Разам з усімі савецкімі народамі працоўныя Беларусі высока трымаюць сцяг Леніна—Сталіна, сцяг праўды, шчасця, волі і міру на свеце, настомна змагаюцца за росквіт свайой Радзімы, за дужасць яе, за багацце і славу яе.

Да святочных дзён

МАЙСКІЯ КАНЦЭРТЫ

Рыхтуюцца святочныя канцэрты, якія ў маіскія дні адбудуцца ў гарадах і абласцях рэспублікі.

У Мінску адбудзецца канцэрт народнай артысты Рэспублікі лаўрэата Сталінскай прэміі Н. Казанцавай і яе выступленне пры ўдзеле сімфанічнага аркестра філармоніі (дырыжор Б. Афанасеў). Сімфанічны аркестр выканае чаргуючыя сімфонію Чайкоўскага, а Н. Казанцава — канцэрт для галасы з аркестрам Гіэра, рамансы Чайкоўскага, Рэхманінава, арні з класічных опер.

Брыгада пад кіраўніцтвам заслужанага артыста БССР С. Скальскага і пры ўдзеле заслужанага артыста рэспублікі І. Мурамцава выязджае на канцэрты ў Брэсцкую вобласць. У Баранавіцкай вобласці будзе

выступаць калектыў пад кіраўніцтвам майстра мастацкага слова В. Міхайлава, у Віцебскай вобласці — брыгада артыстаў тэатра Явлек пад кіраўніцтвам Р. Тарасовай.

Вялікую канцэртную праграму пакажуць у Барыўскай мастацтва сталіцы Рэспублікі Беларусі заслужаныя артысты савецкай Беларусі Т. Караваева, М. Зювану, С. Друкер, І. Сайкоў, Е. Палосін, салісты тэатра оперы і балета Е. Глініч, Е. Зюванова, Н. Сомова, эстрады дует спявачка В. Александровіч і В. Ліснэўскай і другія.

У Мінск прыязджае калектыў Ленінградскай дзяржаўнай эстрады, які дасць рад канцэртаў з твораў савецкіх пісьменнікаў і кампазітараў.

НОВЫЯ ПЕСНІ

«Вясенню Першамайскую» А. Новікава (на тэкст А. Суркова), «Песню пераможцаў» Р. Пукста (на словы М. Клімковіча), «Вясенні вальс» І. Дунаеўскага, «Май-пераможца» С. Палонскага, новая народная песні і песні самадзейных кампазітараў.

ПАСТАНОўКІ ДРАМАТЫЧНЫХ ТЭАТРАУ

Новыя спектаклі і канцэртнымі праграмамі сустракаюць усенароднае свята тэатры рэспублікі.

Тэатр імя Янкі Купалы паказаў пастановку «Прага застаецца маёй», прысвечаную гераічнаму незабытаму жыццю і барацьбе чэшскага камуніста Юліуса Фучыка. Спектакль падрыхтаваны да другога тура агляду творчасці маладых талентаў, і ў ім у галюных ролях выступае моладзь.

Ролю Юліуса Фучыка выконвае В. Кудрэвіч, Ліды Плахі — М. Громава, Анны

Клементэ — Е. Рышковіч, Густы — Т. Алексіевіч, Бэма — Т. Кіп-Каміскі, Фрыдрых — К. Сенекавіч і другія.

У спектаклі таксама прымаюць удзел народныя артысты рэспублікі У. Уладзімір, заслужаныя артысты БССР П. Пекур, С. Станюта, П. Іваню і Б. Ямпольскі.

Тэатр імя ЛКСМБ закончыў работу над спектаклем «Вей, вецорок» па твору класіка латышскай літаратуры Я. Райніса (пастановка А. Міронскага, мастак М. Смародкін).

ВЯЗНЫЯ СПЕКТАКЛІ

Тэатр оперы і балета выедзе ў Слуцк, дзе паказаў «Праданую нявесту» і «Рыгалега». Дзяржаўны Руска драматычны тэатр БССР паказаў у Барысае спектаклі «Два

капітаны» і «Шалёныя грошы». Вязныя спектаклі ў раённых цэнтрах наладжваюць тэатр імя ЛКСМБ, Гродзенскі і Пінскі абласныя драматычныя тэатры.

У КІНАТЭАТРАХ МІНСКА

Сталінскія кінатэатры «Першы» і «Перамога» пачнуць дэманстрацыю новага фільма «Песня аб маладосці» — аб міжнародным фестывалі моладзі і студэнтаў у Берліне.

У легімі фільме кінатэатра «Першы» будзе выступаць дзяржаўны аркестр народных інструментаў (мастацкі кіраўнік — заслужаны артыст рэспублікі І. Жыноўіч).

Уладзімір КУЛАКОЎ

З думкамі аб ураджай

Яшчэ не вабач зяленню бярозы, А брыгадзір гукнуў нам на зары: — А ну, сябры, завозьце трактары, Пайлі пракладваць доўгія барозны!

Няхай у пухлякую і тлустую раллю Зярняты лягучы залатой шпаны, Няхай на іх пад званне байскавіч Густыя хмары цёплы дождж праляюць.

Мы працай дружнай замачуем мір: У працы пачасе новае будаўзем!.. Завозьце-ж, дружбачкі, і трактары абудзьяць вясёлым грукатам палеткаў шыр!

Дыхнула свежасцю пахучай і вільготнай, Дождж напраскі ічышка з-за ракі, А мы па руці з усё руці Паўночак жменяй рассяваем попель.

Вось кроплі цёплым на дубках заскакалі, Вось пацяклі яны за каўняры, А нам нішто: мы гэткае пары Чакалі, дбаючы аб ураджай.

Дождж адшумее, і злік дзеся за лясамі, Мы працу скончылі — і радасці на душы, І вось, равочкі звоняць ды шашы, А нам здаецца — нім каласам!

Важнейшы жанр літаратуры

Закончыла сваю работу Усесаюзная нарада па пытаннях дзіцячай літаратуры. Доклады, прачытаныя на нарадзе, выступленні многіх вядомых пісьменнікаў, работнікаў савецкай школы, камсамола і выдавецтваў былі прысякнуты адной думкай — стварыць больш добрых кніг для нашых слаўных дзяцей, для нашага юнацтва.

Савецкі пісьменнікі заклікаюць партыю і народна выхоўваць малое пакаленне ў духу камуністычнай свядомасці, савецкага патрыятызма, вялікай любові да свайой маці-Радзімы, непахісай веры ў вялікую справу камунізму, гатоўнасці змагацца за гэтую справу да канца.

«Задача савецкай літаратуры», — гаворыцца ў гістарычным рашэнні ЦК ВКП(б) аб часопісах «Звезда» і «Ленінград», — заключаецца ў тым, каб дапамагчы дзяржаве правільна выхоўваць моладзь, адказаць на яе запатрабаванні, выхоўваць новае пакаленне бадзёрым, якое верыць у сваю справу, не пахоўваецца першчок, гатова пераадолець усялякія перашкоды».

Вялікае значэнне для дзіцячай літаратуры, як і для ўсёй савецкай літаратуры, мае апублікаваны нядаўна ў «Правде» артыкул «Пераадолець адставанне драматургіі». Многае з таго, што сказана ў гэтым артыкуле, мае да дзіцячай літаратуры прамыя адносіны. Дзеці, як і дарослыя, сустракаюцца ў жыцці з многімі адмоўнымі з'явамі. Наша літаратура для дзяцей абавязана навучыць іх быць непрымірнымі да недахопаў, да праў старога, аджываючага, смеда і рашуча выкрываць фальшывых, несумленных, непрацавітых людзей, паказваць рэальныя канфлікты, што існуюць у жыцці школы, у піонерскіх і камсамоўскіх арганізацыях і нават у саміх!».

Усесаюзная нарада з усёй вастрыняй падкрэсліла, што дзіцячая літаратура — важнейшы жанр савецкай літаратуры, што да стварэння кніг для дзяцей і юнацтва патрэбна прыцягнуць усе лепшыя савецкіх пісьменнікаў.

Выходзячы з гэтых патрабаванняў, можна сказаць, што наша беларуская савецкая дзіцячая літаратура значна адстае. Яна не вырашае многіх самых адмоўных тэм з жыцця рэспублікі. У ёй не створаны яшчэ такія вобразы, якія маглі-б запамінацца юнаму чытачу на ўсё жыццё. Няма ў нас і дастатковай колькасці і належнай якасці такіх кніг, якія-б не старэлі, якія-б жылі доўга.

Саю зьявіцца, наша беларуская савецкая дзіцячая літаратура з года ў год расце. У нас з'яўляюцца ўсё новыя і новыя імяны пісьменнікаў і назвы кніг. У апошні, 1951 год, як адзначыў нядаўні пленум ЦСР БССР, напісаны і выдадзены новыя кнігі авіяпаўнаважанага Я. Маўра, вершаў Э. Агнядзет, апавесці А. Якімовіча, М. Гамолкі, А. Чарнышэвіча, А. Авечкіна, паясы К. Кірэнікі і М. Калачынскага, зборнікі вершаў М. Танка і А. Вялікіна, зборнікі апавяданняў Я. Брыля, Т. Халкевіча, А. Стаховіча, І. Сіняўскага, А. Шапкова. Напісаны ўжо некаторыя новыя творы для дзяцей і ў гэтым годзе.

Але нашай дзіцячай літаратуры нестася яшчэ належнага майстэрства. Вельмі слаба ў пералічаных вышэй твораў. Аб гэтым неаднаразова ўказвалася ў маладзёжных газетах («Сталінская моладзь» і «Чырвоны змяна»), у нашай газеце і ў другіх органах друку. У чым-жа прычына такога становішча, пры якім з друку выходзяць многія недапрацаваныя творы, у чым прычына таго, што ў нашай літаратуры мала добрых твораў для дзяцей?

Першай і асноўнай прычынай з'яўляецца тое, што няма ў ЦСР БССР, у Дзяржаўным выдавецтве БССР і ў іншых ведамствах належнай клопатаў аб дзіцячай літаратуры. Новыя творы для дзяцей не абмяркоўваюць у Саюзе савецкіх пісьменнікаў старэйшыя пісьменнікі, няма калектыўнай адказнасці за кожны новы твор. Гэта-ж факт, што нават такія цікавыя апавесці, як «Раніца» А. Алешкі, «Гаворыць Масляк» А. Якімовіча, «У адной сям'і» А. Чарнышэвіча і іншыя шматлікія пачынаюцца ў ЦСР БССР і вышлі з многімі недахопамі. Дзяржаўнае выдавецтва БССР не дае новых кніг для дзяцей на калектыўна-вопытным людзям. Не чытаюць дзіцячыя кнігі да іх выдання ні ў ЦК ЛКСМБ, ні ў Міністэрстве асветы БССР.

Задача першаступеннай важнасці, якая стаіць перад беларускай савецкай літаратурай, — стварыць многа новых кніг для дзяцей, паказаць у творах наш гераічны сённяшні дзень, паказаць веліч справы, якую робіць савецкі народ пад мудрым кіраўніцтвам камуністычнай партыі і вялікага Сталіна, заглянуць у заўтра нашай цудоўнай Радзімы.

Кнігі беларускіх пісьменнікаў на рускай мове

У Маскве, у Дзяржаўным выдавецтве мастацкай літаратуры, вышаў з друку трэці том чатырохтомнага выдання твораў Якуба Коласа пад рэдакцыяй П. Броўкі, М. Ісакоўскага і Я. Мазыльова. У трэцім томе змешчаны апавяданні пісьменніка «Бунт», «Нёманаў дар», «Васіль Чурлы», «Сонкі падзеў», «Сяргей Карага», «Партызан Куп-

Ткаго становішча далей прыяць нешта. Літаратура для дзяцей павінна стаць важнейшым жанрам усёй беларускай савецкай літаратуры, справай усіх пісьменнікаў, справай камсамола, пастаўнікаў і выдавецкіх работнікаў.

У нас мала добрых твораў для дзяцей і таму, што мы не выконваем поўнае рашэнні XIII пленума ЦСР БССР, які прыкаваў да пытанняў дзіцячай літаратуры ўвагу не толькі Саюза пісьменнікаў, але і ўсіх друкаваных органаў. Мы не памятаем выпадку, каб нашы часопісы «Полымя» і «Беларусь», альманах «Савецкая Отчизна» надрукавалі на сваіх старонках які-небудзь новы цікавы твор для дзяцей ці ўзялі цікавую праблему раздзіць дзіцячай літаратуры. Няма арганізуючай ролі раздзіць нашых выданняў у справе раздзіць дзіцячай літаратуры. Адсутнасць арганізацыйнага пачатку вельмі характэрна для рэдакцый часопіса «Бяроза», а таксама для рэдакцый дзіцячай і юнацкай літаратуры Дзяржаўнага выдавецтва БССР. Яны чакаюць гатовых твораў, не клопатчыся, каб і сваімі сіламі, сіламі сваіх калектыў супрацоўнікаў падрыхтаваць, напрыклад, кніжку канструктараў мінскіх аўтамабіляў ці канструктараў трактараў, кнігу лаўрэата Сталінскай прэміі М. Е. Маўраўнава аб новых машынах, што ідуць для сельскагаспадарчых, меліярацыйных работ. Хто, калі не сам Аўраўскі, мог-бы цікава расказаць дзецям аб найбольшым калгасе «Расвет», хто, калі не вучоны, мог-бы даць захвалюючае апавяданне аб праблеме Палескай нізіны?

Колькі цікавага ў жыцці нашай рэспублікі яшчэ не паказана нашым слаўным дзецям, нашым юным чытачам! Выдавецтва і рэдакцыі часопісаў павінны сур'ёзна аб гэтым падумаць.

Каб змагацца за вялікую літаратуру для дзяцей і юнацтва па-сапраўднаму і сур'ёзна, неабходны павучальны прыклад. Гэты прыклад стваральнікам новых дзіцячых кніг паказваюць нашы старэйшыя пісьменнікі, нашы народныя паэты Янка Купала і Якуб Колас. Юныя чытачы даўно чакаюць, напрыклад, ад Міхася Лынькова выканання свайго абяцання — напісаць новую апавесць. Даўно пачаў, але чамусьці не заканчвае сваю апавесць аб моладзі Віталі Волскай. З года ў год соцаць і не бачаць дзеці ў друку апавесці Янкі Маўра аб рамесніках. Новыя творы чакаюць нашы дзеці ад А. Куляшова і К. Крашынкі, ад П. Броўкі і М. Танка, ад П. Габэі і П. Панчанкі, ад М. Паслядовіча, П. Пестрака, М. Лужаніна.

Мы можам і мы абавязаны самія найлепшыя нашы літаратурныя сілы накіраваць на напісанне новых, цікавых, высокамастацкіх твораў для дзяцей і юнацтва. Гэта наша першаступенная задача, наш важнейшы абавязак.

Карціна мастака Ю. М. Непрыццава «Адпачынак пасля бою» («Васілій Цёркін»). Удзельнічалі мастацкая выстаўка 1951 г.

Л. ХАХАЛІН

Песня аб салдаце

Над гэтай карцінай можна не ставіць ніякага пытаньня. Яна не мае патрэбы ў ім. Кожны, хто гляне на яе, адразу пазнае старога знаёмца.

— Цёркін!

...Шоры зімовы дзень. На ўсходзе ле-су, дзе побач з цёмназялістымі ёлкамі бя-лець тонкія ствалы бярозак, сабраліся салдаты — стралкі, разведчыкі, танкісты. Тут і малады, які толькі яшчэ пачынаў свой баявы шлях, і былыя, якія не раз глядзелі смерці ў вочы. Надаўна быў бой, магчыма, хутка зноў у атаку, у агонь. Ужо стаяць напачатку замаскіраваныя гроз-ныя танкі, у руках у воінаў і баявая зброя, тут-жа скрынка з патронамі. Што-ж, салдаты гатовы да бою. Яны адпачылі, по-вар накармілі іх смачным абедам, цяпер можна закурць махорачкі і пагутарыць шчыра аб салдацкім жыцці-быцці.

Салдаты смяюцца. Так і смяюцца вострым жартам і пагаворкамі былыя салдаты з чырвоным кірветам у руках. І воіны, муж-ныя, суровыя, у баю бязлітасныя да вора-та, ледзь не качаюцца ад смяху. У гэтым прыкладзе аднаго аднаго аднаго — шырокая душа рускага чалавека. Цяпер салдаты смяюцца над жартам свайго франтавога таварыша. Але вавалініцкі абмерцаў раскацісты смех гэтых дру-жных, вясёлых, дабрадушных на выгляд людзей для тых, супраць каго яны выйдучь у бой.

У цэнтры карціны — былы воін, рускі прадаўнік-салдат. З ім яго неразлучная франтавая сярбоўка — вінтюк, якую ён наставіў прыкладам на носок бота — бе-ража зброю. Ён толькі што скруціў сама-крутку і ўжо паднёс яе да губ, але затры-маўся, каб закончыць сваё вясёлае апавя-данне.

Твар у салдата прости, рускі, абетра-ны, аваяны дымам баёў. Яго вочы хітра прыжмураны, характэрны жэст правай рукі нібы ставіць кропку. Ён не смяецца. Усмішка яго заціраецца ў гамбні вачэй, у куточках губ. А слухачы рагочуць. І кожны смеецца па-свойму — танкіст з пера-вязанай галавой, разведчык у белым хала-це, старшыня ў кажуху, вусаты пазымлі салдат, які схіліўся над кацялком, і мала-ды стралок з воям, амаль дзіцячым тва-рам.

Гэта народ на вайне, гэта калектыўны партрэт рускіх воінаў — гордасці і славы нашай магутнай Радзімы.

Мастак Юрыі Міхайлавіч Непрыццаў нарадзіўся ў 1909 годзе ў Тбілісі ў сям'і архітэктара. Ён з дзіцячых год палюбіў жыванісе і, калі скончыў сярэдняю шко-лу, наехаў вучыцца ў Ленінград. Настаў-нікамі Непрыццава былі майстры рускай рэалістычнай школы мастакаў Савінскі і Бродскі. Яны выхоўвалі моладзь у слаў-ных традыцыях перадавога рускага ма-стацтва, якое заўсёды імкнулася да ства-рэння глыбокіх па зместу, сапраўды наро-дніх твораў.

Дыпламнай работай Непрыццава была карціна «Пушкін у Міхайлаўскім». У 1941 годзе гэтая карціна, набытая Пушкінскім музеем у сале Міхайлаўскім, трапіла ў рукі фашыстаў, і лёс яе невядо-мы.

Вайна ўварвалася ў мастацтва гудам матораў, грукатам зенітных гармат, пошумам маршавых батальёнаў. У тыя дні Юрыі Міхайлавіч закрыў мольберт з незакончанай карцінай, беражна склаў кілі і фарбы і пайшоў на фронт. Ён камандаваў узводам, які ахоўваў агнявыя пазіцыі адной з батарэй Ленінградскага фронту. Батарэя стаяла на беразе Невы каля Іванаўскіх парогаў. На тым беразе былі фашысты. Па іх вялі агонь і разлікі гармат і снайперы ўзвода. А ў хвіліны перадышкі мастак, які стаў афіцэрам, даста-ваў свой альбом і малюваў партреты тавары-шаў-аднапалчан, герояў баёў. Гэта былі нястомныя назіральнікі, адважныя артыле-рысты, снайперы, якія не трацілі дарна ніводнаго патрона. Гэтыя малюнік вышыва-ліся тут-жа ў лёсе каля зямлянкі на фанерным шчыце. І кожны салдат быў горды і пчаслівы, калі яго партрэт з'яў-ляўся на гэтым шчыце славы.

Аднойчы, як ён сам успамінае аб гэтым, Юрыі Міхайлавіч убачыў салдат, які чы-таў «Васілій Цёркін». На суровых муж-ных тварах воінаў з'явіліся ўсмішкі. Усе нібы пасвятлелі. Вось гэты момант і быў першым штуршком да стварэння карціны аб салдаце. Партреты салдат — уздольныя вясёлых баёў, — зробленыя на фронце, іншы раз над агнём, былі першымі эскі-замі да будучай карціны.

І вось Юрыі Міхайлавіч, дэмабілізава-ны афіцэр-франтавік з баявымі ўзнагаро-дамі, зноў у сваёй майстэрні на ўзбярэ-жнай Мойкі, за мольбертам. Ён працуе на-стойліва, упорна, самааддана над гермі-чным вобразам савецкага воіна, які вызва-ліў увесь свет ад пагрозы фашысцкага за-няволення.

Зімой 1949 года Непрыццаў пачаў пра-цаваць над эскізамі да карціны «Адпачы-нак пасля бою». Пачаліся пошукі кампа-зіцыі. Трэба было дамагчыся, каб яна бы-ла прайздэнай, нібы выхадзіла з самога жыцця. Мастак некалькі разоў мяняў кампазіцыю, перапрабляў навава, перастаў-ляў дзякуючы ўжо гатовым фігурам, не-калькі з іх, ужо закончаным, зусім зні-калі з палатна, таму што ім у кампазіцыі не знайшлося месца.

Яшчэ цяжэй было з Цёркіным. Мастак не мог не ўлічыць, што ў свядомасці на-рода ўжо склаўся вобраз гэтага слаўнага воіна, па тэме А. Твардоўскага, на ілю-страцыях да паэмы. Але ў той-жа час гэты вобраз павінен быў набыць новыя рысы, жаць самастойным жыццём, бо карціна мастака — не ілюстрацыя да паэмы, а самастойны твор. Непрыццаў разумеў, што трэба стварыць абагулены вобраз баявалага салдата.

Многа гаўдін праўдэ мастак ля мольбер-та, працуючы над любімым вобразам.

Мы ў майстэрні мастака. Некалькі моль-бертаў, пэжкія рамы для карцін пабіск-ваюць пазалотай. На сцяне — дзве літа-графіі з незакончанай ішчэ серыі «Праца савецкіх людзей». На адной з іх — вядо-мы сталавар Кіраўскага заводу, майстар скарасных плавак Сямёнаў, на другой — хірург Вінаградцаў. На мольберце — зроб-лены карандашом эскі: група дзяўчат у лямпных касцюмах...

— У новай свайй карціне я хачу па-казаць нашу моладзь, яе энергію, здароўе, бадаўрасць, — гаворыць Юрыі Міхайла-віч. — Думаю таксама, што карціна «Ад-пачынак пасля бою» — не апошняя яна работа, прысвечаная воям Савецкай Ар-міі. Героям савецкіх людзей, іх адвага, мужнасць, бадаўрасць ў баю — невы-чарная крыніца натхнення для мастака.

г. Ленінград.

Семинар самадзейных скульптараў і мастакоў

Маладзечанскі абласны Дом народнай творчасці правёў семінар майстроў пры-кладнага і вывучэнага мастацтва. На ім прысутнічалі жыванісы, скульптары, рэз-чыкі па дрэву і вышывальшчыцы.

На семінары былі прачытаны лекцыі па тэорыі і практыцы вывучэнага мастацтва. Аб удзеле майстроў прыкладнага і вывучэ-нага мастацтва ў выстаўцы, прысвечанай 10-годдзю з дня смерці народнага паэта Янкі Купалы, расказала дырэктар Дома на-роднай творчасці тав. Дыгайла.

Былі абмеркаваны работы самадзейных майстроў мастацтва. Станоўчую ацэнку атрымалі скульптуры 84-гадовага ўрача з вёскі Залесе Смаргонскага раёна тав. Мік-лашэўскага. Ён па-майстэрску выленіў бю-сты Л. Талстога і І. Тургенева.

Добрая ацэнка была дадзена работам са-мадзейных мастакоў тт. Волакавай — работніцы Іўеўскага райпрамакаміна, Ша-ла — калгасніцы з Крыўскага раёна, Па-ковай — з Іўеўскага раёна, вучаніцы сяр-няняй школы Іўеўскага раёна Мацешкай, а таксама вышывальшчыцы Лысенкі, Баска-кавай і Мядведзевы са Сырскага раёна.

Ф. ІВАНОВ.

Падрыхтоўка да дыялекта-лагічнай экспедыцыі

Дыялекталагічны гурток Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта імя В. І. Леніна ішчэ ў пачатку навучальнага 1951—1952 г. распачаў падрыхтоўку да дыялекталагі-чнай экспедыцыі. Пад кіраўніцтвам дацэнта М. Жыдковіч і аспіранта Л. Шакуна пра-водзіліся рэгулярна заняткі гуртка. Сту-дэнты-дзіпломнікі, якія павывалі некалькі разоў у экспедыцыях, перадаючы свой вопыт работы па вивучэнню гаворак студэ-нтам малодшых курсаў.

Надаўна Акадэмія навук БССР прыслала характарыстыку дыялекталагічнага матэ-рыялу, сабранага ўзельнікімі экспедыцыі БДУ імя Леніна ў Полацкай вобласці. Грунтоўнае абмеркаванне гэтай харак-тарыстыкі дазволіла членам гуртка ўлічыць усё недахопы мінулагадняй экспедыцыі.

Летам 1952 г. дыялекталагічны гурток БДУ імя Леніна выязджае на абследаванне гаворак у Стаўбцоўскі, Мірскі, Івянцкі, Нясвіжскі і Ляхавіцкі раёны Баранавіцкай вобласці.

Е. КАМАРОўСКІ.

Творчыя справаздачы раённых Дамоў культуры

Па ініцыятыве Палескага абласнога Дома народнай творчасці ў Мазыры сістэматычна праводзяцца творчыя справаздачы калек-тываў мастацкай самадзейнасці раённых Да-моў культуры.

Першымі выступілі ў гарадскім тэатры драматычны калектыў, хор, танцавальная група, салісты-сэлекты і чыяны Ельскага раёна Дома культуры.

Была паказана аднаактавая п'еса Г. Мух-тарава «Сябры».

Пастаўка і канцэртная праграма, якая складзена з твораў савецкіх кампазітараў і народных песень, былі падрабязна абмерка-ваны на семінары пры абласным Доме на-роднай творчасці.

Рыхтоўка да выступлення ў абласным цэнтры і другія калектывы мастацкай са-мадзейнасці. Так, Тураўскі Дом культуры рыхтуе да паказу ў Мазыры пастаўку «Пяць жаваранкі» К. Крапівы, Пётрыкаў-скі — «Паўлінку» Янкі Купалы, Брагінскі — «Вяселле з пасагам» Н. Дзякшанава, Калі-навіцкі чыгуначны клуб — «Лес» А. Астроў-скага і другія.

(Наш кар.).

Алесь БАЧУЛА

Адно абмеркаванне

Чытаў прайзік новы твор
На тэму аб каханні.
Яго герой — юнак-шафёр
Вяртаўся са спаткання.

І так машыну па шашы
Гнаў шчасны летуценік.
Нібы пажар тушыць спыняў,
Ці мчаўся з даансеннем.

Пад ім, здаецца, ўся шаша
Ад цяжкасці стагнала...
А ў клопа пела ўся душа —
Дзяўчына пакахала.

Ён межаў радасці не знаў,
І ўжо не па закону
Машыны-б, здаецца, абганяў
Без права для абгону.

Што там масты яму, кювет...
Сігналы не змаўкаюць —
Нібы шафёр на цэлы свет
Трубіў: «Яна кахае»...

Не раз такое на зямлі
Было, або магло быць.
Ды пад сумненне ўсё ўзялі
Крытычныя асобы.

«Пісьменнік тут недаглядзеў,
Не ўбачыў рыс ён новых —
Няма ў нас гэтакіх людзей,
Шафёр тут нетыповы.

З такім — вядоўга да бяды,
Твор сее непарадак...
Стаяў прайзік малады,
І пот каціўся градам.

«Куды цяпер спрачаша тут —
Не дасягнуў я мэты,
Калі ўжо вынеслі прысуд
Яму аўтарытэты».

І можа-б з памяццю ўжо сцёр
Ён гэты твор дазвання,
Калі-б не выступіў шафёр
На тым абмеркаванні.

«Адкрыў шчыра свой сакрэт,
Скажу я ў знак прызнання:
З мяне напісан партрэт
У тым апавяданні».

Калі не верыце пяру,
Павярце майму слову.
Я на сямь віну бяру,
Што быў я нетыповым.

І за учынак мо' такі
Быў варты я спагнання...
Але-ж правачце ўжо, браткі, —
То-ж першае каханне...

А вы адразу назусім
Усё закасавалі,
Было, і вы ў жыцці сваім
Мо' першы раз кахалі.

І мо' трапілася падчас
З каханнем і такое,
Што потым месяцамі вас
Трымала ў непакоі?

Згадайце сёння вы аб тым,
Як вы перажывалі,
Адчуць давольна-ж і другім,
Што самі адчувалі.

Тым ясным часам, верце вы,
Гатоў быў нечакана
Адаць шафёрскія правы
За права быць каханым:

Такая сіла пачуцця...
Што хочаце рабіце,
Але сапраўднага жыцця,
Браточкі, не губіце».

Пісьмы з сельскіх бібліятэк

Кніганошы дастаўляюць літаратуру

Кніжны фонд бібліятэкі вёскі Дарагана-ва Старадарожскага раёна Бабруйскай вобласці налічвае 3850 тамоў палітычнай, мастацкай і сельскагаспадарчай літаратуры.

Бібліятэка праводзіць вялікую работу па распаўсюджванню і папулярызацыі савец-кай кнігі. За пяць год праведзена 17 кан-ферэнцый чытачоў па кнігах: «Кавалер Залатой Звяды», «Глыбокая пльня», «Жніво», «Ад усга сэрца», «Святло над Ліпскам», «Гарачы жывінен» і інш.

Для лепшага абслугоўвання калгаснікаў арганізаваны міжкалгасны абанемант. Па заяўках сельскіх чытачоў бібліятэкар тав. Сямёнава падбірае кнігі, і спецыяльна вы-лучаныя калгасу кніганошы дастаўляюць іх чытачам.

Зараз сельская бібліятэка налічвае 740 чытачоў.

Вакол бібліятэкі створаны актыў, які дапамагае ёй у рабоце. Калгаснік Захар Балочка пераплітае кнігі і часопісы для бібліятэкі, другія калгаснікі зрабілі спеца-жы для кніг.

Зараз, перад пачаткам работ у полі, бібліятэка праводзіць цэлы рад каштоў-ных мерапрыемстваў. У калгасе імя Ка-тановіча праведзена канферэнцыя па матэ-рыялах гутаркі беларускіх калгаснікаў з акадэмікам Лысенкам. Бібліятэка кампле-туе і рассялае бібліятэчкі калгаснага спе-цыяліста. У час сабўбы павялічваецца лік кніганош. Ва ўсё 12 брыгад кнігі будуць дастаўляцца праз дзень.

А. ШУРПАЧ.

Рост кніжных фондаў

Культурна-асветныя ўстановы Магілёў-скай вобласці сумесна з партыйнымі і гра-мадскімі арганізацыямі прарабілі значную работу па ажыццэўленню паставы Цэн-тральнага Камітэта КП(б) Беларусі «Аб палепшанні работы сельскіх і калгасных бібліятэк рэспублікі». За прайшоўшы з ча-су прыняцця гэтай паставы перыяд у воб-ласці створана 302 калгасныя бібліятэкі.

Кніжныя фонды сельскіх і калгасных бібліятэк у мінулым годзе павялічыліся на 42771 экзэмпляр. Амаль у кожнай сель-скай бібліятэцы ёсць новыя выданні Твораў В. І. Леніна і І. В. Сталіна, кнігі Мічур-на, Вільямса, Дакучаева, Лысенкі, творы

пісьменнікаў — лаўрэатаў Сталінскай прэ-міі.

Заслужанай павагай сярод насельніцтва карыстаюцца Бярозаўскай і Трасцянскай сельскія бібліятэкі Хоцімскага раёна, бібліятэка Краснапольскай хаты-чытальні і іншыя. Вялікую культурна-масавую і па-літычную работу праводзіць сярод калгас-нікаў Дашаўска сельская бібліятэка Ма-гілёўскага раёна, якая абслугоўвае 900 чы-тачоў. Тут рэгулярна праводзіцца кан-ферэнцый чытачоў, абнаўляюцца кніжныя выстакі, камплектуюцца бібліятэкі-пе-расоўкі.

В. ФРЭДЗІН.

Безуважнасць да прапаганды кнігі

Гарадскі пасёлак Пухавічы — буйны раённы цэнтр Мінскай вобласці. Тут многа рабочых, служачых, вучнёўскай моладзі. Штодня ў раённы цэнтр прывоззяцца калгаснікі, сельская інтэлігенцыя. Многія з іх з'яўляюцца актыўнымі чытачамі раён-най бібліятэкі і рэгулярна наведваюць яе.

Але, на жаль, Пухавіцкага раённага біблі-ятэка не задавальняе патрэбы чытача, не зрабілася прапагандыстам кнігі.

За апошнія гады тут не праведзена ні-воднай канферэнцыі чытачоў, а тры літа-турныя вечары былі арганізаваны наспех, і большасць насельніцтва аб іх не ведала.

Кніжны фонд бібліятэкі складаецца 8.000 тамоў. Гэтага, зразумела, недастаткова. Каб атрымаць патрэбную кнігу, прыходзі-ца чакаць месяц, а то і два. Такія папуляр-ныя творы, як «Іван Грозны» Костычана і «Сям'я Рубяноў» лаўрэата Сталінскай прэ-міі Папоўкіна, ёсць толькі ў адным экзэ-м-плары.

Зусім няма ў бібліятэцы кнігі Шпа-нава «Змоўшчыкі».

Вялікі попыт на кнігі беларускіх пісьме-нікаў. А кніг гэтых у бібліятэцы ўсяго 600 экзэмпляраў (у тым ліку і дзіцячых). Новы раман Лынькова «Векнамыя дні» набыты бібліятэкай толькі ў трох экзэмп-лярах.

Не лепш абстаіць справа і з бібліятэкамі-перасоўкамі. Іх укамлектавана ўсяго 8. Абнаўляюцца яны нерегулярна.

Непрыглядна і ў самой бібліятэцы. У чы-тальнай зале няўтульна. Некалькі старых плакатаў складаюць усю наглядную агіта-цыю.

Вядома, загадчык бібліятэкі тав. Чы-бісана мала клопаціцца аб тым, каб пера-тварыць бібліятэку ў сапраўдны цэнтр культурна-асветнай работы ў раёне.

В. КАРМАНАЎ.

Чытачы калгаснай вёскі

У адрэз «Кніга поштай» Мінскага цен-тральнага кніжнага ўнівермага кожны дзень прыходзіць дзесяткі пісьмаў з калгаснай вё-скі. Калгаснікі, вясковая інтэлігенцыя, меха-нізатары сельскай гаспадаркі просіць вы-слаць ім літаратуру па розных галінах ве-даў — творы класікаў марксізма-ленінізма, палітычную, сельскагаспадарчую, медыцын-скую, мастацкую і тэхнічную літаратуру. Калгаснікі калгаса імя Варашылава Дзяс-нінскага раёна Полацкай вобласці Люба Суравец прыслала заяўку на падручнік «Як вырашчыць кок-сагія», калгаснік з вёскі Гуляўка Любінскага сельсавета Горан-скага раёна Магілёўскай вобласці Лаўшаў І. Е. просіць вядзёнік па садоўніцтву і ка-ляндар паяра. З Буйніч Магілёўскай воб-ласці слухач школы механізацыі сельскай гаспадаркі Баліславіч А. І. просіць пад-ручнік і вядзёнік па механізацыі калгаснай жывёлагадоўчай фермы. У заяўцы ўрача

Мормальскага ўрачэбнага ўчастка Жлобін-скага раёна Гомельскай вобласці Дзікун А. Ф. — шэсць кніг па розных галінах ме-дыцыны. Настаўнік Луста С. П. з Прусі-нскага сельсавета Касцюковіцкага раёна праз адрэз «Кніга поштай» набывае сабе ў гэтым месяцы дзесяць падручнікаў. Усе заяўкі «Кніга поштай» своечасова і даклад-на выконваюцца.

Вельмі вялікі попыт на мастацкую літа-ратуру. Іванціў Алічынскі вайны з вёскі Чараянска Церахоўскага раёна Гомельскай вобласці Янкоў М. С. у сваёй заяўцы пра-сіў, каб яму выслалі «Пусцімо» Новікава-Прыбы. Яго просьба таксама задаволена.

У адрэз «Кніга поштай» прыходзіць пісьмы не толькі з Беларускай ССР, але і з другіх рэспублік. Заяўкі на кнігі беларус-кіх пісьменнікаў атрыманы з Рыгі, Вільню-са, Кіева, Новасібірска, Масквы і Ленін-града, з Курільскага астравоў.

НА СЦЭНЕ Вялікага тэатра Саюза ССР праходзіў агляд мастацкай самадзейнасці. Юнакі і дзяўчаты ў яркіх беларускіх на-цыянальных касцюмах выконвалі «Ліво-ніку». Выступіў шырока вядомы танца-вальны калектыў Гомельскага Палаца кул-туры чыгуначнікаў імя Влэдзіміра Ільіча Леніна...

Гледачоў захапляла майстэрства танца-раў, іх дакладная рух, прастата і не-паспаднісць, вясёлая народная музыка. Многія з тых, хто тады выступіў на сцэне Вялікага тэатра, зараз вядзюць павязды па сталёвых магістралях Беларус-кай чыгункі, працуюць токарамі, дыспет-чарамі, дзяжурнымі па станцыі.

Палац культуры імя Леніна — старэй-шая культурна-асветная ўстанова Белар-усі. Будынак Палаца ўзведзены 22 гады назад. У гады Вялікай Айчыннай вайны ён быў разбураны. З першых-жа дён вызвален-най Гомеля ад фашысцкіх акупантаў пача-лося яго аднаўленне. На дапамогу буда-ўнікам прыйшлі чыгуначнікі: машыністы і вагоннікі, дыспетчары і сувязісты, пра-ваднікі і дзяжурныя па станцыі. На будо-ўлю яны часта прыходзілі цэлымі сям'ямі.

У 1946 — 1947 гадах Палац быў у асноў-ным адноўлены. У канцы мінулага года была ўведзена ў эксплуатацыю тэатраль-ная зала — адна з прыгажэйшых у краіне.

Калектыў мастацкай самадзейнасці Па-лаца выхавіў нямала таленавітых выка-наўцаў. Баяніст Аляксандр Аляксеевіч Курбатаў — неаднаразова ўдзельнік ўсе-сюзных і рэспубліканскіх аглядаў мастац-кай самадзейнасці. Дома ў яго захоўваец-ца каля 40 грамаў — ўзнагарод за твор-чыя поспехі. У Аляксандра Аляксеевіча ёсць, уласныя апрацоўкі песень, свае музыкі.

Палац культуры гомельскіх чыгуначнікаў

Каля трыццаці год уздольнае ў маста-цкай самадзейнасці выхавальца чыгунач-нага вучылішча № 1 таварны Каліноўскага.

Дзесяці ролю сыграла яна ў п'есах рускіх і замежных класікаў і савецкіх дра-матургаў. Зараз Каліноўскага заняў ў спек-таклях «Без віны вінаватыя» Астроўскага, «На тым баку» Баранава, «Глыбокія карэ-ні» Гоу і д'Юсо і ў іншых п'есах.

Палац культуры — любімае месца адпа-чынку гомельскіх чыгуначнікаў. Многалю-дна ў яго прасторных і светлых залах, бі-бліятэках. Адны прыходзіць сюды атрымаць навінку мастацкай літаратуры, другія — паслухаць лекцыю, трэція — на заняткі гуртка. А гурткі тут многа: драматычны, харавы, харэаграфічны, акрабратычны, шымбальны, дукавы, вакальны, вывучэ-нага мастацтва, баяністаў, мастацкай вы-шукі, шахматна-шашачны і гурток крой-кі і шыва.

У адной з залаў праходзіць рэпетыцыя харавога гуртка, якім кіруе Нікалай Ніка-лаевіч Чарнышоў. Шырока і прывольна гу-чыць песня кампазітара Алоўшкіна «Ра-дзіма мая дарагая». У рэпертуары хора — творы савецкіх майстроў, рускіх і зарубеш-ных кампазітараў. Мірная стваральная праца савецкага народа, які будзе кому-ністам, барацьба ўсіх простых людзей за мір

і дэмакратыю — вось тэматыка песень, якія выконваюцца хорам. Зараз гурткі маста-цкай самадзейнасці Палаца рыхтоў-ся да 1-га Мая.

Многія з выхаванцаў Палаца сталі пра-фесіянальнымі артыстамі і паспяхова вы-ступалі ў розных гарадах краіны: Ніка-лай Хмачэўскі — у Мінску, Уладзімір Ры-чко — у Рызе, Уладзімір

Літаратурныя матэрыялы ў абласных газетах

Г. ШЧАРБАТАЎ

У апошні час «Гомельская праўда» пачала часцей друкаваць літаратурныя матэрыялы і тэатральныя рэцэнзіі. На яе старонках з'яўляюцца артыкулы аб творчасці асобных пісьменнікаў, рэцэнзіі на новыя кнігі беларускай літаратуры, на кінафільмы і спектаклі. Да гэтай справы газета прыцягвае мясцовых настаўнікаў, інжынераў і рабочых прадпрыемстваў горада, студэнтаў.

Газета павялічыла патрабавальнасць да артыкулаў і рэцэнзіяў, да літаратурных твораў пачынаючых пісьменнікаў. Яна імкнецца часцей даваць рэцэнзіі на творы прозы, павязі і драматычныя, друкую на сваіх старонках вершы і аповяданні маладых аўтараў.

Прыкладам удала выступлення ў газеце можна лічыць артыкул выкладчыка педінстытута кандыдата філалагічных навук П. Ахрыменкі «Н. В. Гоголь — фалькларыст», змешчаны 23 лютага. Аўтар глыбока даследвае адзін з важнейшых бакоў творчай дзейнасці вялікага рускага пісьменніка. На акрыотных і перааналічных фактах П. Ахрыменка паказвае, што Н. В. Гоголь быў адным з буйнейшых фалькларыстаў — зборнікаў і тэарэтыкаў народнай творчасці першай паловы XIX стагоддзя.

Заслугою ёсць і таксама артыкул выкладчыка Рэчыцкага педучылішча М. Барпачоў «Н. В. Гоголь і беларуская літаратура». Аўтар імкнецца прасачыць уплыў творчасці Гоголя на развіццё беларускай літаратуры, устанавіць шчырую сувязь беларускай літаратуры з рускай, паказаць пратэічны характар і ўплыў вялікай рускай літаратуры на брацкія літаратуры народаў нашай краіны.

Гэты артыкул, аднак, мае істотныя недахопы. У ім аўтар не змог у дастатковай меры паверыць фактам і прыкладам многіх выказаных сцверджанняў. Не ўсё яно раскрыта плённая вучоба ў Гоголя народнага паэта Якуба Коласа, пісьменнікаў Кандрата Крапівы, Міхаіла Лынькова і другіх.

Газета імкнецца да разнастайнасці ў паданні матэрыялаў пад рубрыкай «Крытыка і бібліяграфія». Нядаўна яна змясціла цікавыя допісы «Чытачы аб кнігах». Тут выступілі майстар кавальска-прэсавага цэха заводу «Гомельскае» Б. Спрычан, слесар фабрыкі «Праца» С. Фарбераў, настаўнік М. Карпачоў.

«Гомельская праўда» друквае рэцэнзіі на творы беларускіх пісьменнікаў, да ўрыўкі з іх лепшых твораў, сістэматычна змяшчае «Кніжную паліцу».

Але не ўсе артыкулы і выступленні вызначаюцца высокай якасцю. Некаторыя з іх ваяць павярхоўны, каментатарскі характар. Як прыклад гэтага можна назваць рэцэнзіі Г. Багданава на творы лаўрэатаў Сталінскай прэміі І. Шамякіна і Я. Брыля. Аўтар абмяжоўваецца галоўным чынам пераказам зместу твора, не робіць ніякіх абгульняў, не спынаецца на літаратурныя асаблівасці твора, на творчыя манеры пісьменніка. Чытачы рэцэнзіі Г. Багданава, нельга ўявіць сабе творчага аблічча пісьменніка.

Разглядаючы кнігу «У Забалотці дзее», аўтар зусім не спынаецца на яе высокіх мастацкіх якасцях, не раскрывае яе надзвычайнай пэтычнасці. Ён, на сутнасці, пераказвае біяграфію галоўнага героя аповесці Васіля Сурмака і зусім не паказвае тых прычын, якія спрыялі пераўтварэнню жывой і Забалотці. Аўтар артыкула блытае прыводзіць герою твора.

Яшчэ больш недахопаў у рэцэнзіі на раман І. Шамякіна «Блізкі час». З яе чытач так і не даведаецца аб галоўнай задуме пісьменніка. Рэцэнзент забывае аб ідэйных якасцях твора, аб значнасці той праблемы, якую вырашае пісьменнік. І ў гэ-

ты артыкуле пералічваюцца героі твора, каротка расказваецца іх біяграфія і часам робяцца такія нечаканыя заключэнні: «Гэта адзін з самых любімых вобразаў не толькі чытачоў, але і самога аўтара» (гутарка ідзе пра Машу Кацюба).

Непатрабавальнае стаўленне газеты да артыкулаў Г. Багданава можна бачыць і на іншых прыкладах. У гэтай-жа рэцэнзіі аўтар прыходзіць у супярэчнасць з самім сабой. Ён піша: «... пісьменнік у абсалютна чыстым выглядзе ўспрымаў і перадаваў гэты вобраз Максіма пайшоў па няправільнаму шляху, занадта згуцеўшы фарбы. Не верыцца, што ў такой выдатнай савецкай сямі, як сям'я Лоскаўца, мог выхавацца чалавек, нахваліў Максіма. Гэта з'яўляецца недахопам рамана». Зусім слушная заўвага. З яе вынікае, што пісьменнік стварыў нежыццёвы вобраз. А вось абзац ніжэй крытык сцвярджае штосці адваротнае: «Аўтар умеў падае партреты герояў, кожны з іх надзелены толькі яму ўласцівымі рысамі. Пагэтану вобразы атрымаліся праўдзівымі і жывымі».

У адным са студэнцкіх нумароў газеты змешчана літаратурная старонка. Яна сведчыць аб тым, што на Гомельшчыне расце здольны атрад маладых літаратараў, якім газета абавязана ўсёмерна дапамагчы. На старонцы змешчаны надручаныя вершы Ф. Аднавоці, Б. Спрычана, І. Юзіцкага. Але на гэтай-жа паласе надручана шмат слабых вершаў. Вельмі недасканалы, напрыклад, верш І. Тулувава «Нісць з Мінска». Ён не мае свежай пэтычнай думкі, напісан абытні, зштампаванымі фразамі. У вершы сустракаюцца проста недарэчныя радкі. Аўтар малюе працу будаўніц Мінска, які «дамы да сівых хмар узводзіць», і раптам мы сустракаем такія радкі:

У газете пра цябе чытала,
І сярэюці горада віталі,
Што за працу Мінскага вакзала
Табе вышую ўзнагароду даілі.

Якія адносіны праца каменчыка мае да працы Мінскага вакзала, чаму ён за поспехі вакзала атрымоўвае ўзнагароду, застаецца незразумелым чытачу.

Ад няведання мовы дапускае памылкі ў сваім вершы «На дузе» П. Піскуноў. Ён піша, што коні калгасна «заўсёды ўдзяны», што «не аслабюць іх сілы лікія ні ў плугу, ні з любой бараной». Ян вядома, слова «лікія» ў беларускай мове мае адмоўны сэнс.

Вельмі слабая літаратурная старонка змешчана нядаўна ў Маладзечанскай абласной газеце «Сталінскі шлях». Тут надручаны літаратурныя матэрыялы многіх аўтараў. Але дзякка знайсці на старонцы сапраўды мастацкі твор. Вялікае месца займае аповяданне Ф. Ізмайлава «Каменнае поле». Яно прысвячаецца выхаванню ў адсталых калгаснікаў заходніх абласцей рэспублікі высокай свядомасці. У цэнтры аповядання — трагічны і дзед з «далёкімі звычкамі». Ён самы апошні ўступіў у калгас. «Уступіўшы ў калгас... — піша аўтар, — Сямён павуў сабе не зусім удала: чамусці рашыўшы, што ён пераждкае моладзі, стаў скардзіцца на старасць, на слабасць. Яму, вядома, напэўна і хутка пакінулі ў спакой».

І вось дзед Сямён едзе ў лес па дрывы. На полі працуюць калгаснікі, збіраюць і зваюць каменне. Яны запрашаюць і Сямёна прыняць удзел у працы, але той адмаўляецца. Калі ён вяртаецца з лесу дадому, на яго ніхто з працуючых не звярнуў ува-

гі. «Гэта было ўжо крыўдна», — гаворыць аўтар і прымушае свайго героя неадкладна «перабудавацца». Калгаснік «наспех скінуў дрывы ля старога пуні» і рушыў да «каменнага поля». У хуткім часе дзед стаў даваць узор стэханаўскай працы.

Так маланкава адбываецца перавыхаванне адсталата калгасніка ў аповяданні Ф. Ізмайлава. Аўтар пайшоў супраць жыццёвай працы, і таму аповяданне атрымалася надуманым.

Захвальваючы ацэнку вершам Н. Вайцхоўскага дае ў сваім аглядае Б. Верковіч. Ён піша: «У іх усё большы выразна чуюцца ўласны пэтычны голас самога аўтара (?), больш пэтычны думкі і больш складаным пачуццям выказаны ў больш вобразнай мастацкай форме».

Што-ж захапіла Б. Верковіча?

Пачынаючы паэт Н. Вайцхоўскі ў сваім вершы «Я помню» імкнецца выказаць думкі і пачуцці савецкага народа, накіраваныя супраць разважання новай вайны. Аднак аўтар не шукае для гэтага канкрэтных мастацкіх дэталей, а абмяжоўваецца вельмі агульнымі, абстрактнымі разважаннямі. Халодныя, рытарычныя радкі верша не хваляюць чытача, не абуджаюць нянавісці да амерыкана-англійскіх падпальшчыкаў вайны.

У другім вершы — «Самы родны» — Н. Вайцхоўскі ў пагоні за прыгажосцю формы забывае аб глыбокім раскрыцці тэмы. Верш страціў празгучнасць і фразы: «пераліў зары на п'едэстале», «брыльянтамі дзве раса на п'едэстале», «водар беласнежнага суквецця» і інш. Аднак крытык Б. Верковіч не толькі не ўказаў пачынаючаму паэту на яго захваленне пустой прыгажосцю, а нават сам захапіўца ёю.

На нізкім ідэйным і мастацкім узроўні напісаны вершы пачынаючых паэтаў Н. Астаневіча, А. Судаса, М. Алісейкі. Яны не насыты ў сабе глыбокай думкі, мастацкія сродкі іх вельмі бедныя.

Сур'ёзныя заганы ідэйнага і мастацкага парадак маюць творы пачынаючых пісьменнікаў, змешчаныя ў апошняй літаратурнай старонцы абласной газеты «Большэвіцкі сцяг» (Палацк). Аўтары іх вельмі павярхоўна падыходзяць да адлюстравання нашага багацця і шматграннага жыцця.

Дарэмна напісан верш Н. Кісіка «3 падарожжа блаквота». Аўтар не выбірае самых яркіх дэталей з калгаснага жыцця і не раскрывае іх глыбокага сэнсу, а механічна заносіць у бланк запісы аб усім, што трапіла пад руку. Наведанне рэчаіснасці часам прыводзіць аўтара да такіх недарэчных сцверджанняў:

Поголовье у нас и удойность
Все вдвойне
и тройной урожай.

Ціжка зразумець гэтыя радкі. Што азначае «трайны ўраджай»? Калі гэта азначае «сам-тры», як прынята ў народзе гаварыць, дык гэта вельмі мізэрны ўраджай і захапіцца ім ні адзін калгаснік не будзе. Непатрабавальнасць і безуважлівасць аўтара да мастацкіх дэталей псуе ўвесь верш.

Прыведзеныя намі факты гавораць аб тым, што некаторыя пачынаючыя пісьменнікі яшчэ не з усёй сур'ёзнасцю і адказнасцю ставяцца да літаратурнай справы, слаба павышаюць сваё майстэрства. Літаратурна моладзі трэба аказаць усмерную падтрымку і дапамогу, вучыць яе, выходзіць на лепшыя традыцыі савецкай літаратуры.

„Трыццаць срэбранікаў“ у тэатры імя Якуба Коласа

А. ВАСІЛЬЕЎ

... У Вашынгтоне жыве сям'я дробнага дзяржаўнага служачага Дэвіда Грэхема. Ён і яго жонка Джэйн любяць сваю маленькую дачку. Яны задаволены пільным сямейным шчасцем, якое пануе ў іх доме. Хоча Дэвід у мінулым удзельнічаў у вайне супраць германскага фашызма, але цяпер ён стараецца трымацца ў баку ад вялікіх падзей сучаснасці. Клопаты аб абыватальскім добрабыце, аб мяшчанскай утульнасці складоваюць галоўны змест яго жыцця. Джэйн, праўда, незадаволеная такім жыццём, але яна не ўяўляе сабе другога і спрабуе супакоіць сябе тым, што яе Дэвід усё-ж «сумленны чалавек». І вось у гэты ціры дзень з'яўляецца агент федэральнага бюро расследавання — устаноў, якая, як дзве кроплі вады, падобна на гітлераўскае гестапа. Агент Фулер прышоў сабраць звесткі аб знаёмым Грэхеме нейкім Леанардзе Агронскім, «западозраным у камуністычнай дзейнасці».

Ціхае існаванне мяшчанскай сям'і парушана Дэвід спалохаўся. Ён ліхаманкава адшуквае ў памяці факты «антыамерыканскай дзейнасці» Агронскага. І калі на наступны дзень яго прапанавалі пакінуць службу, бо ён «змяшчаны ў справе Агронскага», Дэвід становіцца здзіўленам, падпісвае фальшыўку, падрыхтаваную амерыканскім гестапа. Так абыватальская «апаталічнасць» Дэвіда раскрываецца ва ўсёй сваёй агіднасці.

Зусім інакш трымае сябе Джэйн. Паўленне Фулера, яго хітрыя пытанні і пагрозы выклікаюць у прастай амерыканскай жанчыны пачуцці глыбокага абурэння. Палахліва і падслэда Дэвіда, які стаў здраднікам, робіць для Джэйн немагчымым далейшае жыццё з гэтым чалавекам. Яна пачынае па-новаму глядзець на той страшны свет, у якім расце яе маленькая дачка. Ад стыхійнага абурэння яна ўзімаецца да свядомага пратэсту. Гэта, вядома, яшчэ не барацьба. Джэйн яшчэ многата не разумее, але шлях, на які яна стала, вядзе яе ў лагер міру і дэмакратыі. Гэта шлях прастых і сумленных людзей. Вялікую ролю ў жыцці Джэйн адыграла негрычанка Гільда Сміт, служанка Грэхемаў. Высокароднасць яе характару, высокая чалавечая годнасць, маральная перавага над усімі фулерамі і дэвідамі — глыбока сімпатычны і блізкі Джэйн. Гільда Сміт дапамагае Джэйн знайсці правільны шлях, той, на якім ідзе народ. Яе моцная рука, што з маленькай прыкраса да працы, падтрымлівае Джэйн у самую цяжкую хвіліну.

Такі змест п'есы, якая раскавае аб двух Амерыках: аб Амерыцы фулераў і дэвідаў і аб Амерыцы прастых, сумленных людзей, якім належыць будучыня. П'еса выкрывае славы «амерыканскі лад жыцця», выкрывае абыватальскую «апаталічнасць» і стварае, што сумленнасць, шчырасць, сапраўднае чалавечае шчасце несумяшчальныя з агіднай мэртотнасцю свету фулераў і дэвідаў. У сучаснай Амерыцы ідзе працэс глыбокага размежавання двух лагераў, і ўсе сумленныя людзі смела становяцца на шлях пратэсту і барацьбы супраць імперыялістычных падпальшчыкаў новай вайны. Лёс Джэйн — тыповы для амерыканскай рэчаіснасці з'ява, а аптымізм, які пранізвае ўсю п'есу, гаворыць аб неўхільнай перамоце перадавога, прагрэсіўнага ў жыцці над рэакцыйным.

Спектакль «Трыццаць срэбранікаў» у тэатры імя Якуба Коласа — значны ў ідэйных і мастацкіх адносінах твор тэатральнага стацкага іх вырашэння («Партыя Леніна—Сталіна», «На Краснай плошчы» і інш.). У аснове сваіх вершаў К. Кірэнка, як правіла, кладзе цікавую і хваляючую жыццёвую падзею ці факт і ў большасці выпадкаў раскрывае іх пэтычна востра і глыбока. Пры гэтым характарна, што ён не проста канстатуе бачанае, перажытае, а знаходзіць адпаведны мастацкі сродкі, каб выказаць і свае асабістыя пачуцці і адносіны да апісванага. Многія яго вершы поўныя ўзнёсласці, баявога духу і вытрыманні ў выразнай наступальнай рытміцы. Паэт стараецца пазбагаць вершаў невыразнасцю на зместу, вершаў халодных і літаратурна-апісальных. У лепшых з іх адчуваецца пэтычнае «я», даецца ясная аўтарская ацэнка таму, на чым спынілася ўрага паэта. Ён умеў будаваць твор так, што галоўнае і найбольш важнае набывае гранічную акрэсленасць і канкрэтнасць.

Так, у вершы «Вальфрам» К. Кірэнка знайшоў шмат трапных радкоў, якія дакладна характарызуюць злавесны воблік галоўнага віноўніка вайны ў Карэі—Трумэна.

Узросшы ў уол-стрытэўскіх пакоях,
Даўно ўжо трыніць гэты кат вайною.
Даўно ліхвір з лісьвіным хітвым тварам
Прывык шукаць для новых воін ахвяры.
Стаптаўшы светлы гонар чалавека,
Ён золата рабіў з выдолі грэжаў,
З арабскай распачы, з іранскіх слэзаў
Выкачаў нафта ён для бамбавозаў.
Прывык рабіць з крыві і слёз народаў
Засялоны ён для сонца і свабоды.

Значнае месца ў зборніку «Маякі» займаюць вершы пра людзей вялікіх сталінскіх будоўляў.

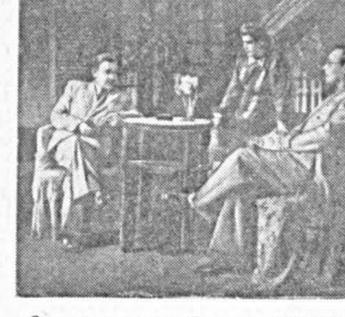
Цэлыя словы аўтар прысвячае геологу з аднайменнага верша. К. Кірэнка проста і праўдзіва намаляваў вобраз нястомнага следзпытна-разведчыка бізмежных Кара-Кумскіх прастораў, паказаў яго патрыятычнае імкненне ажывіць гэты спадчынны край сухаваяў і мёртвых пяскоў.

Дружная стваральная праца савецкіх людзей, іх велічыня мірныя планы зналіш пэўнае мастацкае адлюстраванне ў вершах «Сталінградцы», «Галубы», «Над сонцам Радзімы» і інш. Перад чытачом праходзіць працоўны будні вялікай краіны, своеасабліва хроніка нашых дзён, неўміручых у сваёй прыгажосці і непаўторнасці. Такой хронікай сонечных дзён сталінскай эпохі, пэўным іх адбіткам і з'яўляецца кніга вершаў «Маякі». І ў гэтым ле вартасць. Паэт, глыбока адчуваючы велічыню халу падзей, узяў рад важных тэм і знайшоў адпаведны мастацкі сродкі для іх пэтычнага вырашэння.

Роль Фрэдэрыка Сельвіна (арт. А. Гутковіч) не прагучала належным чынам у спектаклі. Незразумелы гэты чалавек і незразумела прычына яго сутычкі з Кармайкла Рэжысёр Н. Лойтэр паставіў Кармайкла і Сельвіна ў трэцяй карціне літаральна тварам да твару, але гэта нічога не дапамагло. Такая надуманая мізансцена прырэчыць глыбока рэалістычнай рэжысёрскай трактоўцы ўсяго спектакля.

Не вырашаны ў спектаклі і вобраз Мільдрэд Эндруса (артыстка Л. Цімафеева). Глядач бачыць толькі цынзм Мільдрэд, але не ведае крыніц гэтага цынзма. А раскрыццё гэтага неабходна, бо Мільдрэд разумее мёртотнасць амерыканскага ладу жыцця, але мірыцца з ім. Выкрывае да канца Мільдрэд — задача артыста.

Заслужаны артыст БССР А. Трус добра сыграў ролю Фулера. Аднак артыст не заўсёды паказвае глядачу, што пад маскай ласкавасці і паказнога дэбрадушша ў Фулера схавана звырныя душа. А Трус правільна раскрывае сутнасць Фулера ў сутычцы з Гільдай (пятая карціна), але недастаткова робіць гэта ў сцэне з Джэйн і Дэвідам (пяць і шостыя карціны).

Сцэна са спектакля «Трыццаць срэбранікаў». Фулер — заслужаны артыст рэспублікі А. Трус, Джэйн — заслужаная артыстка М. Бялінская, Дэвід — народны артыст А. Шэлег.

Някаторыя прырэчаны выклікае афармленне п'есы Фулерам (пятая карціна), бо тут на першы план выступае стрыманасць Джэйн і недастаткова даносіцца да глядача тая ўнутраная барацьба, якая ў ёй адбываецца.

Гільда Сміт (заслужаная артыстка БССР Е. Радзьялюк) адразу-ж заваўвае гарачыя сімпатыі глядача. Артыстка вельмі добра праводзіць сцэну з Фулерам (пятая карціна), у якой глыбока раскрываецца яе няэмерная маральная перавага над прастаўніком Трумэнаўскай Амерыкі. Е. Радзьялюскай трэба быць менш стрыманай у першых лярцінах спектакля. Гэта дапаможа ярчэй выявіць яе рашучы пратэст супраць нававольнай рэчаіснасці. Неабходна таксама пазбавіцца ад разгубленасці ў сцэнах з Джэйн (першая карціна) і Дэвідам (другая карціна).

Вобраз Дэвіда Грэхема — творчая удача народнага артыста БССР А. Шэлега. Пераканальна паказвае акара, як базалівае паступова прыводзіць Грэхема да здрады народу.

Вельмі пэтычны вобраз Лоры Грэхэм стварае самая юная ўдзельніца спектакля Ніна Малчанова.

Вобраз Осціна Кармайкла вырашаны народным артыстам БССР М. Звездачотавым у агульным правільна. Аднак ад такога здольнага артыста можна чакаць больш яркага раскрыцця аблічча амерыканскага чыноўніка. Осцін Кармайкл у выхаванні Звездачотавы амаль увесь час разважае, а не дзейнічае.

Спектакль у цэлым — удача тэатра. У гэтым значная заслуга і рэжысёра, заслужанага дзеяча мастацтва БССР, лаўрэата Сталінскай прэміі Н. Лойтэра.

Пастаноўка на сцэне беларускага тэатра п'есы Говарда Фаста «Трыццаць срэбранікаў» — значная падзея ў тэатральным жыцці рэспублікі.

Некаторыя прырэчаны выклікае афармленне спектакля, зробленае мастаком Е. Нікалаевым. Кватэра Грэхемаў выглядае залішне камфартабельна і багата. Гэтае ўражанне застаецца перш за ўсё ад верхняй галерэі, якая ідзе праз усю сцэну, што стварае ў глядача непатрэбнае ўяўленне аб нібы вялікім прасторым доме. Абстаноўка кватэры не даносіць тую характэрную для быту сярэдняга амерыканца рысу, што рэчы куплены ў розны час на кабыльных умовах славаўтай амерыканскай «растэрміноўкі».

Мастак недастаткова выкарыстоўвае грывы і касцюмы дзеючых асоб для характарыстыкі іх грамадскага становішча. Так Дэвід Грэхэм апрануты лепш за Фулера, што з'яўляецца адступленнем ад праўды жыцця. Кармайкл і Сельвін носяць такі-ж па якасці касцюмы, як Грэхэм. Адзенне Мільдрэд мала адраэніваецца ад туалетаў Джэйн, а Мільдрэд, як вядома, прадстаўніца капіталістычнага класа, у той час як Джэйн толькі служачка.

Спектакль у цэлым — удача тэатра. У гэтым значная заслуга і рэжысёра, заслужанага дзеяча мастацтва БССР, лаўрэата Сталінскай прэміі Н. Лойтэра.

Пастаноўка на сцэне беларускага тэатра п'есы Говарда Фаста «Трыццаць срэбранікаў» — значная падзея ў тэатральным жыцці рэспублікі.

Некаторыя прырэчаны выклікае афармленне спектакля, зробленае мастаком Е. Нікалаевым. Кватэра Грэхемаў выглядае залішне камфартабельна і багата. Гэтае ўражанне застаецца перш за ўсё ад верхняй галерэі, якая ідзе праз усю сцэну, што стварае ў глядача непатрэбнае ўяўленне аб нібы вялікім прасторым доме. Абстаноўка кватэры не даносіць тую характэрную для быту сярэдняга амерыканца рысу, што рэчы куплены ў розны час на кабыльных умовах славаўтай амерыканскай «растэрміноўкі».

Мастак недастаткова выкарыстоўвае грывы і касцюмы дзеючых асоб для характарыстыкі іх грамадскага становішча. Так Дэвід Грэхэм апрануты лепш за Фулера, што з'яўляецца адступленнем ад праўды жыцця. Кармайкл і Сельвін носяць такі-ж па якасці касцюмы, як Грэхэм. Адзенне Мільдрэд мала адраэніваецца ад туалетаў Джэйн, а Мільдрэд, як вядома, прадстаўніца капіталістычнага класа, у той час як Джэйн толькі служачка.

Спектакль у цэлым — удача тэатра. У гэтым значная заслуга і рэжысёра, заслужанага дзеяча мастацтва БССР, лаўрэата Сталінскай прэміі Н. Лойтэра.

Пастаноўка на сцэне беларускага тэатра п'есы Говарда Фаста «Трыццаць срэбранікаў» — значная падзея ў тэатральным жыцці рэспублікі.

Некаторыя прырэчаны выклікае афармленне спектакля, зробленае мастаком Е. Нікалаевым. Кватэра Грэхемаў выглядае залішне камфартабельна і багата. Гэтае ўражанне застаецца перш за ўсё ад верхняй галерэі, якая ідзе праз усю сцэну, што стварае ў глядача непатрэбнае ўяўленне аб нібы вялікім прасторым доме. Абстаноўка кватэры не даносіць тую характэрную для быту сярэдняга амерыканца рысу, што рэчы куплены ў розны час на кабыльных умовах славаўтай амерыканскай «растэрміноўкі».

Надзённыя, хваляючыя вершы

Л. САЛАВЕЙ

«Дружба», «Слава арміі міру», «Галубы», «Барселона», «Геалаг», «Працоўны будзень», «Хлеб» — ужо адны назвы вершаў з новага зборніка Кастуса Кірэнка «Маякі» гавораць аб іх змесце. Паэта захаляюць размах мірнага будаўніцтва ў нашай краіне, мужнасць барселонцаў, якія выступілі супраць крывавага рэжыму Франка, стойкасць прыхільнікаў міру, якія вырываюць намеры подлых падпальшчыкаў новай вайны. Аўтар усаўляе жывы і яго вядзі, радасць і чалавечае шчасце, на якое маюць права ўсе працоўныя людзі. Лірчыны герой паэта ўжо ўзвышаны ў светлым будучым чалавецтва, якое з надзеяй глядзіць на нашу краіну, на яе правадыра — сцяганосца міру і свабоды:

Я веру:
забудзе, забудзе зямля
Пра войны, пра слёзы,
але назаўсёды
Зпомніць банькоўскае слова з
Крэмя,
Што сёння да міру кіча народы.

І, дзень сустракаючы свой малады,
На ўсёй вялікай зямлі неабдымнай
Устануць сёлы і гарады
Да сонца
Пад гукі савецкага гімна.

Лепшыя вершы зборніка эмацыянальна насычаны, прасякнуты яснай думкай.

Аўтар умеў знайсці дакладны і выразны мастацкі сродкі, стварыць свежы пэтычны вобраз.

Вось верш «Любоў і нянавісць мая». Яго лірчынаму герою ўласцівы ўсеперамагаючы аптымізм, прага шчасця і сапраўднай свабоды для ўсіх прыгнечаных. Разам з усім савецкім народам ён любіць і «свабодную песню Кітая, якой сёння ў бах дабраволец сагрэў, і варшаўскае вуліцы радасны гоман, і ў чырвоных сцягах над Сафіяй блакіт». Яго светламу пачуццю няма мяжы. Але побач з неабдымнай любоўю да сваёй Радзімы і ўсіх сумленных людзей свету ў лірчынага героя гучыць такая-ж вялікая на сваёй сіле нянавісць да ворагаў міру, якія хочучь распаліць поўныя новай вайны і знішчыць здабыткі мірнай працы мільянаў.

Ненавіджу! —
І ён гэта ведае, хіжы
Вораг вольных народаў,
Падпальшчык вайны.
Ненавіджу! —
Як толькі магу, ненавіджу
Гандляроў на крыві,
Фабрыкантаў маня!
У вершы няма месца роздумам пабач-

нага наглядальніка, абыякавым, пасіўным адносінам да навакольнага свету і падзей. Тут амаль кожны радок, кожная думка — ад сэрца, шчыра і канкрэтна.

У актыўна паэта можна залічыць цікавыя на задуме і ўдзяны на мастацкаму ўзваселенню вершы «Радзёстанцыя

Усебеларускі агляд творчасці тэатральнай моладзі

Выхаванцы тэатральнага інстытута на сцэне

Наша тэатральная моладзь вырастае і дорасла і творча. Асобныя маладыя артысты дамагаюся вялікіх поспехаў. Агляд дасягненняў юных талентаў паказаў, што яны арганічна ўвайшлі ў творчае жыццё тэатраў і займаюць пачэснае месца сярод дзеячоў савецкага мастацтва.

Кожнае новае імя, якое а'ўляецца на афішы, — вялікая радасць для нас, актараў старэйшага пакалення. Метанакіра- ванасць, ідэяна паглыбленасць, умелнае выбары галоўнае, праінікіненне ў свет думак і пацуду гера — вось што тыпова для большасці выступаўшых на аглядзе.

Але вынікі першага тура магі-б быць больш значымі, калі-б кіраўнікі тэатраў аднесіліся да агляду, як да справы вялікай дзяржаўнай важнасці. Пытанне аб метадах выхавання і вылучэння моладзі да гэтага часу яшчэ для многіх кіраўнікоў тэатраў застаецца даўня не вырашаным. А між тым, кожнаму вразумела, што ад правільнага выхавання і правільнага скарыстання маладых артыстаў залежыць паспяхова работа любога калектыва, будучына нашага тэатра.

У Рускай тэатраў ў аглядзе ўдзельнічалі выхаванцы тэатральнага інстытута А. Кашкер, В. Карпілаў, Г. Колас, С. Мацюкевіч, Е. Міненкова, А. Навасельскі і Н. Пінігін.

Маладыя актывы паспяхова заваявалі прызаанне і любоў гледача, апраўдвалі надзеі, якія ўскладзілі на іх настаўнікі. Мы з годна ў год маем магчымасць паглядзець вынікі нашай работы ў галіне выхавання новага пакалення артыстаў.

У Рускай драматычным тэатры БССР творчае жыццё выхаванцаў тэатральнага інстытута складалася вельмі шчыльна. Маладым артыстам не прыходзілася гадзімі чакаць «шчаслівага» выпадку сыграна экскіртаж паўнацэнную ролю. Большасць з іх за кароткі тэрмін выступіла ў некалькіх адказных ролях. Праўда, іграці яны па-рошаму і не ў аднолькавых умовах.

У рэпертуары С. Мацюкевіча палічавецца шэсць вялікіх роляў. А яшчэ надаўна мы прысутнічалі на дыпломным спектаклі «Дзеці сонца», у якім маладая артыстка з вялікім поспехам выступіла ў двух маленькіх ролях: Агафі (жонкі сласара Ягора) і цакабуй Лішчы. Нам, экзамінатарам, было вразумела ўжо тады, што перад намі здольная артыстка, бо так пераўсабаджае, так захопляе сваімі думкамі і пацудамі магла толькі якая індывідуальнасць.

Не было нічога дзіўнага ў тым, што праз два месяцы пасля атрымання дыплама С. Мацюкевіч ужо іграла ролю Святавой у спектаклі «Тайная вайна». Святавой па і'есе — семдзясят год, а

Артыстка С. Мацюкевіч у ролю Клані ў спектаклі «Другое каханне».

Д. АРЛОУ, народны артыст БССР.

артысты толькі дваццаць тры, але, нягледзячы на гэта, вобраз атрымаўся цікавым, і роля была выканана на добрым прафесійным узроўні. Праз некаторы час Мацюкевіч сыграла яшчэ дзве роля: бабкі ў спектаклі «Рэпка» і цёткі Хлоі ў «Хачіне дзядзі Тома». У гэтых ролях, як і ў ранейшых, яна была шчырай і праўдзівай.

Асобна хочацца спыніцца на ролю Клані ў спектаклі «Другое каханне». С. Мацюкевіч жыве на сцэне жыццём сваёй гераіні; яна робіць акцент на рысах, найбольш тыповых для перадавой савецкай дзяўчыны — калгасніцы — на патрыятызме, пацудзі калектывізму. У яе Клані — многа паўдзячача, паўдзячача, рухі яе вуглаватыя і імклівыя, а смех захопляючы. Артыстка глыбока адцініла інтэлізізм сваёй гераіні ў працы, у аданасці калгаснай справе.

Ва ўсіх ролях Мацюкевіч метанакіраваная. Вобразы, створаныя ёю, поўнаціна-рэалістычныя. Але разам з тым, мы лічым сваім абавязкам указаць артыстка на тое, што прамеры націк у камендыных ролях, залішняе камікаванне могуць прывесці да рамансіцізма, да штампана. Хочацца думаць, што пацуды меры ўтрымае яе ад гэтага.

А. Кашкер надаўна сыграву ролю Самы Грыгор'ева ў «Двух капітанах». Малады актыв з гонарам вытрымаў экзамэн. Ён сканцэнтрававу сваю ўвагу на раскрыціці ўнутранага свету вобраза, паказавалі Грыгор'ева, як самаадданага барацьбіта супраць ашуканства і ідэяльных людзей, як чалавек, гатовы ахваравец жыццём у імя Радзімы і шчасця народа. Сама Грыгор'еў у выкананні Кашкера — вобраз чысты, высокародны. Малады актыв не іграе ролю, а жыве ў вобразе. Ён захопляе працістай і сімпілічнасцю, адустнасцю паціравання. Яго гераіні заўсёды думае і прымушае думаць гледача.

Першай роляй Г. Коласа быў Радзіон у спектаклі «Другое каханне». Гэтую ролю ён пацаў рыхтаваць з паставоўшчыкам спектакля яшчэ будучым студэнтам, але, на жаль, яна аказалася не пад сілу актыву. У яго нехачіла ўмення ўвасобіць багаты матэрыял ролю. У Коласа Радзіон — самазакананы, жорсткі эгаіст і толькі. Актыву не ўдалося паказаць вобраз у станаўленні, і біяграфія гераіні атрымалася збедненая. Удзача Г. Коласа — роля Рамашова ў «Двух капітанах». У гэтай ролю актыв з

Артыст Г. Колас у ролю Рамашова ў спектаклі «Два капітаны».

усёй базітанасцю выкрывае хлуслінасць, пахалімаства і агіднасць Рамашова. Гэтай роляй актыв сцвердзіў сабе ў «характэрных» ролях.

Н. Пінігін добра выканаву ролю Мацвеева Русанава ў спектаклі «Другое каханне». У Пінігіна Мацвееў — перадавы калгаснік, які выдатна валлаў у часы Вялікай Айчыннай вайны. Спачатку ён здаецца нам некалькі суровым, няветлівым. Але гэта толькі здаецца. На самай справе яго суровасць — гэта толькі манера трымацца, за якой схавана сапраўдна чалавечнасць і чуласць. Мацвееў — сарамлівы і нямногаслоўны ў сустрэчах з Фросяй, але ясна, што ён кажа яе гымбока і шчыра. Сцэна размовы Мацвеева з Фросяй — адна з самых пераканаўчых у спектаклі.

Проста і праўдзіва іграе Н. Пінігін Паула Коахона ў спектаклі «Два лагеры» А. Якабсона. У гэтай ролю актыв дамогся гранічнай сур'язнасці і глыбокага праінікінення ў думкі свайго гераіні. Тут было зноўдана дакладнае ўвасабленне рожмыёрскай задумкі.

Артыст А. Навасельскі стварыў цэлау галерэу цікавых эпізодычных вобразаў. Яго ролю заўсёды адраініваюцца вострымі і знешнімі характарыстыкамі, багатым актывскай выдумкамі.

Асобнай увагі заслугоўвае вобраз Іаганеса, створаны А. Навасельскім у спектаклі «Два лагеры».

В. Карпілаў выканаву ролю: Джорджа («Хачіна дзядзі Тома»), Паула Геске («Другое жыццё»), Гауава («Шалёныя грошы»).

На жаль, усё гэтыя ролю актыв сыграву ў парадку дубіітэства, без ставай работы з партнёрамі. Хочацца бачыць В. Карпілава ў самастойнай ролю, у сур'язнай удумлівай работе.

Выпускіным спектаклем Е. Міненковай заўсёды быў спектакль «Машчане». Маладая артыстка сыграла ў ім ролю Елены.

Любімымі ў Міненковай заўсёды былі вобразы, націсчаны лірызмам і апэтызізаванымі. Вось чаму з рэпертуара тэатра артыстка выбрала для паказу ў другім туры ролю Аннушкі ў спектаклі «На бойнім месцы».

Агляд паказаў, што выхаванцы тэатральнага інстытута не атрымаці дацістковых навываў для самастойнай работы над ролямі.

Як правіла, актывы, якія прышлі ў тэатр з вышэйшай навукаўчнай устанавы, выдатна аналізуюць свае ролю ў першай рэцэзіі. Але ім нехапае майстэрства, нехапае практычнага ўмення для сцэнічнага ўвасаблення вобразаў.

Дамагаючыся права на ролю, некаторыя актывы нічога не робяць для таго, каб яе па-майстэрску сыграву, знаціці ўласнае вырашанне вобраза.

Мы спадзяемся, што новае пакаленне артыстаў унесе каштоўны ўклад у нашу мастацтва, якое ўдзельнічае ў высокароднай справе будаўніцтва камуністычнага грамадства.

Мадзі Крысціян і Эдварда Бромберга. Аб тым, што Мадзі Крысціян праследуюць таямнічыя бандыты, што ёй прысылаюць пагрозылівы лісты, німаля пісала буржуазная прэса. Але яна замоўчывала аб тым, што гэтыя невядымыя бандыты былі платнымі агентамі галівудскіх заправілаў. Паўнацэрная артыстка, даўкая ад палітычнага аціяра, да таго-ж заўзята а'ўляецца яна працізалежна інфармацыя. Напрыклад, у адным Чыкаго вымушана закрыцца ў гэтым годзе каля 50 кіно, у Дэтройце — 20. Вядома, у камерцыйнай Амерыцы так дарама кінапрадпрыемствы не закрываюцца. Аб падзенні збораў гаворыць рад артыкулаў у амерыканскіх часопісах. Некаторыя з іх німаля ўнімаюць голас супраць «аднацістайнасці» галівудскай прадукціі, гавораць аб неабходнасці для кіно «станаўчыта ідэала». Нават архібуражуазны часопіс «Арт н'юс» гавораць аб тым, што праследванні перадавых дзеячоў кіно могуць прывесці да таго, што амерыканская кінематаграфія зусім пазбаціцца сваіх лепшых кадраў. Нават гэты часопіс лічыць, што патокі крыві надакучылі гледачу.

Васпрэчана, радавы гледач стаіць ад заботы і крыві. Стварэцца патроза, што Галівуд страціць сваё гледача і за акіянам і ў сябе дома. Зараз, як відаць, галівудскія заправілы шукаюць іншыя спосабы. У прэсе вельмі часта а'ўляюцца да зусім дакладнае аветкі аб нейкіх нарадах (для Галівуда, дае да гэтага часу панавава аднаасобная воля босаў, гэты справа нова). Траба думаць, галівудскія заправілы хочучь марочыць народ па-ноўму, не так груба і нязграбна, як яны рабілі да гэтага часу.

Але амерыканска прымайка гаворыць: «Можна ашукваць аднаго чалавека, але ўсіх ашукваць нельга».

У Бабруйску рэдка дэманструюцца новыя філмы

Жыхары Бабруйска любяць наша савецкае кінамастацтва. Кінатэатры горада заўсёды перапоўнены гледачамі. Аднак з прычыны дрэннай работы месцовых органаў «Галоўкінапраката» заместоўныя новыя карціны рэдка трапіваюць на экран нашых тэатраў.

Так і не ўдалося бабруйчанам своечасова прагледзець калярковыя дакументальныя філмы: «Савецкія кітабы», «Квінтэночая Украіна», «Савецкі Таджыкістан», «Савецкі Туркменістан», «Савецкі Казахстан», «Савецкая Літва», «Мангольская Народная Рэспубліка».

Некаторыя з выдатных кінафілмаў («Прэжэвальскі», «Шэўчынка» і другія) дэманстраваліся толькі ад трох да пяці дзён, і не ўсе бабруйчане паспелі пабачыць гэтыя філмы.

Насельніцтва Бабруйска хоча своечасова гледаць лепшымі савецкімі філмы, якія выходзяць на экран. Аб гэтым павінен пакапаціцца аддзел кінафікаціі Бабруйскага аблвыканкома.

М. БОЛБАС, загадчык кабинета марксізма-ленінізма настаўніцкага інстытута.

Уручэнне пераходнага Чырвонага сцяга

У Маскве закончылася Усеаюзная нарада па пытаннях культурнага шэфства Установаў мастацтва над Савецкай Арміяй і Ваенна-Марскім Флотам СССР. За ўзроўную работу Беларускаму камітэту прафсаюзу работнікаў мастацтва прысуджаны пераходны Чырвоны сцяг Цэнтральнага Камітэту прафсаюзу работнікаў мастацтва СССР.

У памішканні тэатра оперы і балета адбылося ўрачыстае ўручэнне Чырвонага сцяга работнікам мастацтва рэспублікі. З прыцітальнай прамовай выступіў член ЦК прафсаюзу работнікаў мастацтва СССР Л. Трусаў.

Ад імя работнікаў мастацтва БССР на сходах выступіў заслужаны артыст рэспублікі Ул. Шахрай.

У Тураўскім гістарычным музеі

Грамадскасць Палесся надаўна адназначна адзначае існаванне Тураўскага гістарычнага музея — аднаго з старэйшых у нашай рэспубліцы. Каля тысячы розных экспанатаў і дакументаў прысвечана гісторыі горада Турава.

За час свайго існавання музей правёў вялікую навуковую работу. Зараз ён рыхтуецца адназначы тысячгадоўдзе Турава.

На працягу года музей наведала звыш 15 тысяч чалавек.

Кінафэстываль

У Мінскім акруговым ДOME афіцэрвай імя Вяршылава праводзіцца кінафэстываль, прысвечаны краінам народнай дэмакратыі. Будзе дэманстравана дзевяць мастацкіх кінафілмаў: «Стальны салдат», «Юныя партызаны», «Чырвенскія ночы», «Чортана існавання», «Трыгога» і іншыя. Фэстываль закончыцца кінафільмам «Мы за мір».

Басііў Андрэевіч Жукоўскі адыграў немалаважную ролю ў сцвержанні рэалістычнай тэндэнцыі рускага верша, якія выхавалі маладога Пушкіна і адкрылі далаейшы шлях дудойнай і вобразавай рускай паэзічнай мове. Дваццацігадоваму аўтару «Гуслана і Людмілы» паларыў ён свой партрэт з надпісам: «Пераможку-вучню ад пераможанага настаўніка», прызнаўшы тым самым перавагу пушкінскага, тады яшчэ маладога, таленту. І ўжо тады праслаўлены сучаснікамі паэт, таксама, як у свой час мудры стары Дзяржавін, прызнаў за Пушкіным права стаць на шлях аблічэння паэзіі з жыццём, што для яго самога да самай смерці заставалася амаль нявырашанай задачай.

Імя Жукоўскага вядома чытачу не столькі па яго арыгінальных творчых, колькі па яго цудоўнай работе ў галіне мастацкага перакладу і па яго культурнаму ўплыву на паэзічнае густы эпохі. Жукоўскі атрымаў шырокую вядомасць сваімі баладамі, змест якіх пачэрпнуты ім з народных сказанняў («Людміла», «Светлана» і інш.), а некалькі паэзіяў — і высокапатрыятычным вершам «Певец во стане русскіх воінов», прысвечаным героям 1812 г. Выхаваны ў сучаснасці на ўзроках рускага класіцызма XVIII стагоддзя, малады паэт здолел разна павярнуць у бок новай у той час літаратурнай плыні, вядомай у сучаснасці пад назвай «романтызма». Але простага і дакладнага адвотвараўна рачінісці суджана было дасягнуць праз два дзясцігоддзі толькі вялікаму рэалісту рускай паэзіі — Пушкіну. Жукоўскі сваімі першапачатковымі выштымі, несумненна, аблегчыў яму гэтую задачу.

Цікавасць да народнай творчасці, да вялікіх эпопей старажытнасці была заўсёды ўласціва Жукоўскаму, аднае класавая дваранская абмежаванасць перашадавала яму раскрыць змест паняцця народнасці так, як зрабілі гэта яго маладыя сучаснікі: Пушкін, Лермантаў, Рылеаў. Жукоўскі, асабісты сябра Пушкіна, Ваземскага, Дэльвіга, Баратынскага, адкрыты становіліца на абарону іх літаратурных поглядаў, падзяляе іх малады запал у барацьбе з адважымі свайго век класіцызма і традыцыямі XVIII стагоддзя. У яго біяграфіі ёсць німаля светлых старонак, якія сведчаць аб сумленнасці і грамадзянскай мужнасці пісьменніка. Ён выратаваў Пушкіна ад пагражаўшай яму смерці ў Сібіры ці Салавецкі манастыр у 1820 годзе, дамог вышціці Т. Г. Шэўчынку з прыгоніцкай яноўі, ашукнастваваў над маладым Гогалем. Усё сапраўды таленавітае і мастацкі-прагрэсіўнае ў рускай літаратуры першай трэці XIX стагоддзя было блізка Жукоўскаму. Да яго дамогі і заціснутыя ахвотна зьявіліся многія і літаратараў таго часу, ведучы незвычайную чуласць паэты, і гэтая яго слава была роўна яго шырокаму літаратурнаму вядомасці. Толькі з уступленнем па гістарычную арэну новых грамадскіх сіл, пісьменнікаў дэмакратычнага лагера, рэвалюцыйных да-

надаваў выключнае значэнне сваёй перакладчыцкай дзейнасці, якой прысвядіў усё жыццё. Знаціжым руску грамадскасць з ўзростам заходнеўрапейскай класікі і народнай творчасці, ён рабіў вялікую культурную справу і па сутнасці першы ўстанавіўшы высокія нормы перакладу, застаючыся ў гэтай галіне патрабаваўшым мастаком слова. Даводзіцца здаіўляцца глыбіні яго творчага праінікінення ў арыгінал, мастацтва перадаваць самога тону і каларыту выбранных ім твораў. Для перакладу ён заўсёды выбіраў творы самай высокай мастацкай вяртасці. Ён перакладаў амаль усё асноўнае балады Шылера і яго драма «Арлеанская дзева», многія вершы Гёте, Уландэ, «Шыльонскі вязель» Байрана, твора арыгінальнага паэтаў «Азёрнай школы» Саўці і Кальрыджа і многія інш. Жыць цікавіўся Жукоўскі (праўда, з рамантычных ідэяў) і іпінчай творчасцю народаў аділеных вякоў. Ён перакладаў вялікае ацінае паэма старажытнай Грэцыі «Адысея».

Жукоўскі настолькі быў захоплены сваёй перакладчыцкай дзейнасцю, што лічыў яе — і не без падставы — дэляе глаўноўй задачай свайго літаратурнага жыцця. Перакладчыцка, Жукоўскі ўмеў захоўваць і ўласную творчую індывідуальнасць. Многія яго пераклады гучаць так натуральна і жыва, што іх можа лічыць арыгінальнымі з'явамі рускай паэзіі. Падвотдчы вынікі свайго шматгадовага паэзічнага работні — як арыгінальнай, так і перакладной. — Жукоўскі меў прам сказаць: «У мяне ўсё чужое і разам з тым сваё».

Савецкае літаратуразнаўства, адвотвочы ролю Жукоўскага ў рускай літаратуры, адвотдзіць яго ганаровае месца ў развіцці нашай паэзіі — і як аднаму з настаўнікаў Пушкіна, майстру алегічнага верша, і як цудоўнаму паэту-перакладчыку, культурнае значэнне якога з'яўляецца каштоўным укладам у фарміраванне рускай нацыянальнай паэзічнай культуры.

Ус. РАЖДЗЕСТВЕНСКІ

макратуў Бедінскага, Чарнышэўскага, Даб-раўлобава, Некрасава, — імя Жукоўскага было выдасена новым прагрэсіўным плыніям рускай літаратуры. Смерць Жукоўскага ў 1852 годзе праходзіць амаль незвычайнай, а яго літаратурны воблік нават да сучаснікаў становіцца чымсьці арыгінальным, што панчоткова адіўна ў мінулае. І толькі слава непраўдзіванага ў сваю эпоху паэта-перакладчыка спада-ражнічае Жукоўскаму ў далаейшых дзясцігоддях і далайвае да нашых дзён.

Аб Жукоўскім, як цудоўным перакладчыку лепшых узраў заходнеўрапейскай класікі, мы гаворым і сёння, у савецкі час, калі мастацтва перакладу ўбагацілася высокімі якасцямі, незвычайна даровольчым літаратуры. Імя Жукоўскага, як пацінальнае гэтага складанага і своеасаблівага жанра ў славецным мастацтве, мае правілічча доўгі час разлічываць на ўвагу і павагу савецкага чытача.

Жукоўскі і сам надаваў выключнае значэнне сваёй перакладчыцкай дзейнасці, якой прысвядіў усё жыццё. Знаціжым руску грамадскасць з ўзростам заходнеўрапейскай класікі і народнай творчасці, ён рабіў вялікую культурную справу і па сутнасці першы ўстанавіўшы высокія нормы перакладу, застаючыся ў гэтай галіне патрабаваўшым мастаком слова. Даводзіцца здаіўляцца глыбіні яго творчага праінікінення ў арыгінал, мастацтва перадаваць самога тону і каларыту выбранных ім твораў. Для перакладу ён заўсёды выбіраў творы самай высокай мастацкай вяртасці. Ён перакладаў амаль усё асноўнае балады Шылера і яго драма «Арлеанская дзева», многія вершы Гёте, Уландэ, «Шыльонскі вязель» Байрана, твора арыгінальнага паэтаў «Азёрнай школы» Саўці і Кальрыджа і многія інш. Жыць цікавіўся Жукоўскі (праўда, з рамантычных ідэяў) і іпінчай творчасцю народаў аділеных вякоў. Ён перакладаў вялікае ацінае паэма старажытнай Грэцыі «Адысея».

Жукоўскі настолькі быў захоплены сваёй перакладчыцкай дзейнасцю, што лічыў яе — і не без падставы — дэляе глаўноўй задачай свайго літаратурнага жыцця. Перакладчыцка, Жукоўскі ўмеў захоўваць і ўласную творчую індывідуальнасць. Многія яго пераклады гучаць так натуральна і жыва, што іх можа лічыць арыгінальнымі з'явамі рускай паэзіі. Падвотдчы вынікі свайго шматгадовага паэзічнага работні — як арыгінальнай, так і перакладной. — Жукоўскі меў прам сказаць: «У мяне ўсё чужое і разам з тым сваё».

Савецкае літаратуразнаўства, адвотвочы ролю Жукоўскага ў рускай літаратуры, адвотдзіць яго ганаровае месца ў развіцці нашай паэзіі — і як аднаму з настаўнікаў Пушкіна, майстру алегічнага верша, і як цудоўнаму паэту-перакладчыку, культурнае значэнне якога з'яўляецца каштоўным укладам у фарміраванне рускай нацыянальнай паэзічнай культуры.

Ус. РАЖДЗЕСТВЕНСКІ

В. А. Жукоўскі

(Да стагоддзя з дня смерці)

Замацаваць поспехі тэатральнай самадзейнасці

Нядаўна праішоў агляд творчасці выхаванцаў тэатральнага інстытута ў Маладзечанскай вобласці. Для гэтай вобласці тэатральная самадзейнасць набывае асаблівае значэнне таму, што тут няма свайго тэатра, а сталічныя калектывы і тэатры з другіх абласцей вельмі рэдка бываюць у Маладзечане, не гавораць ўжо аб раёнах.

У аглядзе ўдзельнічала 18 калектываў 11-ці раёнаў вобласці.

Сярод выступіўшых асабівай увагі заслугоўвае драматычны калектыв Будааўскага сельскага Дома культуры Крывіцкага раёна. Спектакль па камедыі Я. Купала «Паўлінка», які паказаў гуртоў, вызначаецца добрым густам і культурай выканання. Гледач бачыць не актываў, якія ўжо даскавала авалодалі майстэрствам, а простае аматараў тэатральнай самадзейнасці, якія без эфектных мінацэнцаў, але проста і шчыра жывуць на сцэне думкамі кунзалеўскіх гераюў.

З выканаўцаў роляў у першую чарту хочацца адзначыць Васілеўскага. Яна стварыла яркі каларытны вобраз Паўлінкі. Добра выканалі свае ролю Лубеўскі (Сцяпан Крывіцкі), Міхайлоўска (Альбэрта), Селіцка (Агата) і Шыманскі (Бельбоскі).

Плэна працуюе драматычны гурток Ашмянскага раёнага Дома культуры. Яго пастаўнік вызначаецца глыбока прадуманай рожмыёрскай трактоўкай і добрым выкананнем.

Тэатральны калектыв Маладзечанскага гарадскога Дома культуры паказаў спектакль «Каліныны гай» А. Карнейчыка (кіраўнік т. Запарэжны). Творчай удачай

а'ўляецца вобраз Наталлі Коўшук у выкананні Раманіхінай.

Агляд паказаў, што тэатральная самадзейнасць добра развіваецца там, дзе аб ёй ітэадэсна клопаціцца. Але, на жаль, яшчэ не ўсім асцёрну адносіцца да гэтай справы. Удзельнікі тэатральнага калектыва Смаргонскага раёнага Дома культуры сфарміравалі на бюракратычна асноўнім да калектыва з боку раёнага аддзела культасветработы. Часам яшчэ дрэнна адносіцца да самадзейнасці і кіраўнікі ўстановаў, у якіх працуюць гурткі, лічачы, што ўдзельнікі самадзейнасці не можа быць поўнацінным работнікам. Такія кіраўнікі забавяюць, што мастацкая самадзейнасць з'яўляецца важным сродкам палітычнага і мастацкага выхавання працоўных.

Прагледзеўшы ўсе паставоўкі, можна зрабіць вывад, што ў вобласці ёсць моцныя калектывы, якім ніякжа ставіць і малагавячым п'есе. Але побач з такімі калектывамі ёсць яшчэ многа маладых, якім неабходна клопатліва ітэадэсна драматычных гурткоў хат-чыталень і сельскіх Дамоў культуры. Насяла неабходнасць праінікінення ў кожным раёне семінараў кіраўнікоў тэатральных калектываў з уделам кваліфікаваных майстроў. Семінары дапамогуць уняць культуру і майстэрства драматычных калектываў.

В. СТАНКЕВІЧ, старшы метадыст рэспубліканскага Дома народнай творчасці.

Галоўны рэдактар Васіль ВІТНА. Рэдакцыйная калегія: Заір АЗГУР, Уладзімір АЛОУНІКАУ, Васіль БУРНОСАУ, Кастусь ГУБАРЭВІЧ, Ірына ЖДАНОВІЧ, Павел КАВАЛЕУ, Аліксей КУЛАКОУСІН, Пімен ПАНЧАНКА (намеснік галоўнага рэдактара).

У джунглях Галівуда

Галівудскі рожмыёр Той Бэрнет, у адрачненне ад некаторых сваіх каагэ, вядомаціна прызнае «выхаваўчыю» ролю мастацтва.

Іры дымчых яго карціны «Наройскай гісторыі» ў горах штата Кентукі будучы пабудаваны тры «сапраўдныя» карэскае вёскі. Іх ацінаць з панетра самацэты Ф-80. Аб гэтым урачыста расказаў сам рожмыёр. Ён наведвамі таксама, што ў гэтай аперацыі будучы удзельнічаць вучні аціных шкля, якія змогуць па практыцы пазнаціцца са свайго будучай «рабётай». Падумаць толькі, якія кломаты аб выхаванні моладзі!

Але і без гэтага «пра